

АГАРУ АПОСТОЛДОРДЫН НЕНИ ЭДИП ЖҮРГЕНИ

1

¹Баштапкы бичигимде, Феофил, Иисус нени эдип, неге үредип баштаганынан ала ²талдап алган апостолдорына Агару Тынла алкыш сөзүн береле, тенгериге көдүрилген күнге жетире көдүрезин бичиген эдим. ³Ол кыйын-шыразынын кийнинде ологго тирү Бойы көрүнүп, мынызынын чынын көп катап керелеген. Кудайдын Каандыгы керегинде бүдүмжилү керелеп ле айдып жүргенин апостолдор төртөн күнге улай көргөндөр. ⁴Олорды жууп алып, жакыган:

– Иерусалимди таштап барбагар, же Менен укканыгарча Аданын береечи болгонын сакыгар. ⁵Бат, Иоанн суула крестеген, слер дезе удабастан Агару Тынла крестедеригер.

Иисустын тенгериге көдүрилгени

⁶Олор кожо жуулыжып келип, Иисустан сурап тургандар:

– Кайракан, Израильге каандыкты шак бу өйдө орныктырып жадын эмеш пе?

⁷– Бойынын жангыла Ада тургускан өйди ле күндерди билери слердин керегеер эмес – деп, Иисус ологго айткан. – ⁸Je слерге Агару Тын түшкежин, күч алынып, Иерусалимде, Иудей ле Самар ичинде, жердин жаказына да жетире Менин керечилерим болорыгар.

⁹Мынайда айдала, олордын көзинче тенгериге көдүрилип, бутка көмүлип, көрүнбей барган. ¹⁰Ол өрө чыгып отурган тужында

тенери дөөн көрүп тургулаарда, кенетийин олордын алдына апагаш кийимдү эки эр тура түжүп, ¹¹ мынайда айткандар:

– Галилей эрлери! Тенери дөөн көрүп алган не тургулараар? Бу Иисус, слерден тенериге көдүрилген Бойы, Онын тенери өрө чыгып отурганын көргөнигер чилеп ок келер.

Жаңы апостолды талдап алганы

¹² Онон апостолдор Елеон дейтен кырдан түжүп, Иерусалимге бурулдылар. Кыр каланын жуугында, суббот күннин жолында турган. ¹³ Үйгө кирип, үстиндеги кыпка чыгала, ого токтодылар. Анда Петр ла Иоанн, Иаков ло Андрей, Филипп ле Фома, Варфоломей ле Матфей, Алфей уулы Иаков ло Симон Зилот, база Иаков уулы Иуда болгондор. ¹⁴ Олор улам сайын жуулыжып, бирлик күүн-санаалу мүргүгендер. Олорло кожо анайда ок бир кезик үй улус, Иисустын энези Мария ла Онын карындаштары болгондор.

¹⁵ Ол күндөрдүн бирүзінде жуунга жүс жирме кире кизи келген. Петр карындаштардын өзөгине туруп, мынайда айтты:

¹⁶ – Эрлер, карындаштар, Иисусты тудуп алган улуска жол баштаачы Иуда керегинде Давид ажыра Агару Тын судурлаган Чийим бөдөр учурлу болгон. ¹⁷ Иуда бистердин тообуска кожулып, Кудайга иштеерге тудулган эди. ¹⁸ Же ол жаман керек учун алган баала жер садып алып, бажыла сан төмөн келип түжеле, ичи энтерилип, ичеге-карыны жайрай берген. ¹⁹ Бу болгоны Иерусалимде жаткан ончо улуска жарлалган. Онын учун байа жер олордын тилинде Акелдама – «Кан жери» деп адалган. ²⁰ Сарындар түрбегинде дезе бичилген: «*Айлы-журты ээн калзын, анда кизи журтабазын*», база: «*Жамызын болзо өскө кизи алзын*». ²¹⁻²² Анайдарда, биске эрлердин бирүзи кожулып, бисле кожо Иисустын тирилгенинин керечизи болоры керектү. Бу кизи Иисус Кайракан ортобыста жүрерде, Иоанн улусты креске түжүргенинен ала Иисус бистен тенериге көдүрилген күнге жетире бисле кожо жүргендердин бирүзи болор учурлу.

²³ Эки кизини ададылар: Варсава дейтен Иосифти, оны база Иуст дежер, онон Матфийди. ²⁴⁻²⁵ Мүргүйле, айттылар:

– Сен, Кайракан, ончо улустын жүрегинде не барын билеринг. Анайдарда, бойынын жерине жүре берген Иуданын ордына Кудайга жалчыланып жүрер ле апостолдын ижин эдер

салымды үлөшсин деп, бу экүнинг кемизин талдап алганынды көргүзип бер.

²⁶ Онон шеребей чачтылар. Шеребей Матфийге түшти, ол он бир апостолдын тоозына кожулды.

2

Апостолдорго Агару Тын түшкени

¹ Беженинчи күн* једип келерде, үренчиктер ончозы кожо болгондор. ² Кенетийин тенериден тын салкын соккондый шуулт угулып, озор отурган үйдин ичин толтырып ийди. ³ Олорго от-јалбыш ошкош айрыланып турган тилдер көрүнип, кажызынын ла үсти сайын бирден токтой түшти. ⁴ Ончолоры Агару Тынла толуп, айдатаны Тыннан берилип, өскө тилдерле эрмектене бердилер.

⁵ Ол өйдө Иерусалимде ак-јарыктын төрт талазынан келген кудайзак иудейлер болгон. ⁶ Бу мындый шуулт болордо, көп улус јуулып, түймеже бердилер, ненин учун дезе олордын кажызынын ла төрөл тилиле үренчиктердин эрмектенип турганын уккандар. ⁷ Олор алан кайкажып, айдыжып турдылар:

– Бат бу эрмектенип турган ончо улус Галилейден эмес пе? ⁸ Олордын төрөл тилисле эрмектенип турганын кажыбыс ла канайып угат болбогой? ⁹ Ортобыста Парфиянын, Мидиянын, Еламынын улузы, Месопотамияда, Иудей ле Каппадокияда, Понт ло Асияда, ¹⁰ Фригия ла Памфилияда, Египетте, Ливиянын Киринаяга одоштой јерлеринде јаткан улус, Римнен келген иудейлер де, иудей јангын алган кара јандулар да, ¹¹ Криттин ле Аравиянын улузы бар ине. Олор бистин тилисле Кудайдын улу керектерин канайда айдып турганын угадыс.

¹² Ончолоры алан кайкажып, алаатып, «Бу не атасы болотон?» – деп, бой-бойларына айдыжып турдылар. ¹³ Кезиктери дезе шоодып, «Олор тату аракы ичкен» дешкилеп турды.

* Пасханын кийнинде беженинчи күн, ол туштагы иудейлер аш кезер байрамды байрамдайтан.

Петрдын калыкка баштанганы

¹⁴Петр дезе, он бир апостолло кожо өрө туруп, үнин бийикте-
дип, олорго баштанды:

– Иудей эрлери ле Иерусалим эл-јоны! Мыны билип јүрүгер,
айтканымды јазап тындагар. ¹⁵Слердин санаагарча булар эзирик
эмес, эмди јүк тогузынчы саат эрген тура. ¹⁶Је бу көрүп турганы-
гар Иоиль жарчыдан күн-эртеде айдылып калган:

¹⁷ *«Калганчы күндерде ончо улуска Тынымнан урултарым, –
деп, Кудай айдат, –
ол тушта уулдарыгар слердин, кыстарыгар слердин
јарчы болуп айдып јүрер,
јаштарыгар слердин көрүлте көрөр,
каргандарыгарга слердин түш түжселер.*

¹⁸ *Кулдарыма да, кул үй улузыма да
ол күндерде Тынымнан урултарым,
олор јарчы болуп айдып јүрер.*

¹⁹ *Өрө тенгериде кайкалдар,
төмөн јерде билдилер көргүзерим:
кан, от ло түдүн.*

²⁰ *Күн карачкы, ай кан боло берер.
Онон Кайраканнын улу ла јаркынду күни једип келер.*

²¹ *Кайраканнын адын бойына кычырып сураганы, аргадалар».*

²²Израиль эрлери! Бу сөстөрдү угугар: Назаретте јерлү Иисус күч-
ле, кайкалдарла, билдилерле Кудайдан слерге керелелген Эр болгон.
Бу мыны ончозын слер ортодо Кудай Ол ажыра јайаган, оморды
слер бойыгар билеригер. ²³Кудайдын темдектегениле, озолондыра
көргөниле Ол слерге берилген. Слер дезе, јарамастулардын колыла
Оны кадап, өлтүрип койгоныгар. ²⁴Је Кудай Оны өлүмнин олјозы-
нан јайымдап, тиргискен, ненин учун дезе Оны өлүмнин тудар ар-
газы јок болгон. ²⁵Давид Ол керегинде айткан јок беди:

*«Кайраканды бойымнын алдымда тудуш көргөм.
Мени эренистелбезин деп, Ол јаантайын он јанымда.*

²⁶ *Мынан улам јүрегим болзо сүүнген,
тилим болзо улуркаткан,
бастыра бойым ижемјиде јүрет,*

²⁷ *ненин учун дезе менин јуламды таамыда артырбазын,
Бойыннын агаруна чирирге бербезин.*

²⁸ *Сен меге жүрүмнүн жолдорун айдып берген,
Бойыннын алдында мени сүйүнчиле толтырарын».*

²⁹ Эрлер, карындаштар! Улу адабыс Давид керегинде слерге тидим айдарга жөп беригер. Ол жада калган, сөөгин жууп койгон, сөөгин жууган жер бисте бүгүнгө жетире бар. ³⁰ Анайдарда, ол, жарчы болгон бойы, *Кудай онын калдыктарынан онын ширеезине отургызар болуп ого чертенгенин* билип, ³¹ озолондыра көрүп, Христостын тирилери керегинде айдып, *Ол таамыда артырылбаган, эди-каны чирибеген* деген. ³² Бу Иисусты Кудай тиргискен, бис ончобыс онын керечилери. ³³ Ол Кудайдын он жанына көдүрилген, берер болгон Агару Тынды Ададан алала, эмди нени көрүп, угуп турганыгарды жайаган. ³⁴ Давид тенгериге чыкпаган, же бойы айткан:

*«Кайракан Кайраканыма айткан:
он жаныма отур,*

³⁵ *өштүлөргүндү будын алдына салып бербейинчем».*

³⁶ Анайдарда, Израиль калыгы, Кудай слер кериген байа Иисусты Кайракан ла Христос эдип койгонын бек билип ал!

³⁷ Мыны угала, сыраңгай жүректерине табарып, Петрга ла арткан апостолдорго айттылар:

– Бис нени эделик, эрлер, карындаштар?

³⁸ Петр дезе ологорго айтты:

– Кинчектеригер ташталзын деп, кинчегерди алынып, Кудайга баштаныгар, Иисус Христостын адына болуп кажыгар ла креске түшсин, сый эдип Агару Тыннан аларыгар. ³⁹ Мыны Кудай слерге ле бала-баркагарга, кем слерден ыраакта, кемди де болзо Бойына кычырза, – ончозына берер болгон.

⁴⁰ Ол өскө дө көп сөстөрлө керелеп, jakып, айдып турды:

– Слерди жаманга экелерден аргаданыгар!

⁴¹ Онын сөзин жуудып, креске түштилер. Ол күн үч мун кире кижичи кожолды.

Сүре ле кожо

⁴² Олор жаантайын апостолдордын үредүзин угуп, бирлик болуп, калаш сындырып, мүргүп, кожо болгондор. ⁴³ Кажы ла кижичи ширтилдеп жүрген, апостолдор дезе көп кайкалдар ла билдилер эдип тургандар.

⁴⁴ Кудайга бүткендер ончозы кожо жүрген, не-немези текши болгон. ⁴⁵ Нени ээленгенин, не барын садып, кемге не керек, үлеп тургандар. ⁴⁶ Кажы ла күн жангыс санаалу болуп, Öргөдө жуулыжып,

айылдар сайын калаш сындырып, ачык жүректүгө сүүнижип, ажанып, ⁴⁷Кудайды алкап тургандар. Олорды бастыра калык сүүген, Кайракан дезде аргадап тургандарды олорго күнүн сайын кожор болды.

3

Петрдын кенекти жасканы

¹Мүргүйтен өйдө, үчинчи саат түште Петр ла Иоанн экү Өргөө барып жаткан. ²Энеден аксак бойы туулган бир кижичи болгон. Оны күнүн сайын экелип, Өргөөнүн Кызыл дейтен каалгазынын жанына отургызып койотон, ол дезде Өргөөгө кирген улустан суранчыктайтан.

³Петр ла Иоанн Өргөөгө кирерге жатканын көрөлө, ол суранчыктай берди. ⁴Петр Иоаннла кожо оны аяктап, айтты:

– Бис жаар көр!

⁵Булардан неме же джер болор бо деп, байа кижичи олор жаар лаптап көрө берди. ⁶Же Петр:

– Алтын-мөнгүн менде жок эди, же не барымды сеге берип турум: Назаретте жерлү Иисус Христостун адына болуп туруп, базып жүр – дейле, ⁷он колынан тудуп, тургусты. Бу тарый онын таманы ла үйе-сөөгичи тыгып, ⁸тура жүгүреле, бутка туруп, база берди. Базып барадып секирип, Кудайды алкап, олорло кожо Өргөөгө кирди. ⁹Онын базып жүргенин, Кудайды алкап турганын ончо улус көрди. ¹⁰Өргөөнүн Кызыл каалгазынын жанында суранчыктап отураачы кижичи бу деп таныгылап, оныла болгон керектен куйка баштары жимиреп, кайкап божобой турдылар.

Петрдын сөзи

¹¹Бу кижичи Петр ла Иоанн артпай турган учун Соломоннун дейтен жабу алдына олорго кайкап калган улус жүгүрип келди. ¹²Мыны көрөлө, Петр улуска айтты:

– Израиль эрлери, бого незин кайкап туругар? Акту бойыстын күчисле эмезе кудайзагысла оны бастырып ийгенис чилеп, бисти незин аяктап туругар? ¹³*Авраамнын Кудайы, Исаактын Кудайы ла Иаковтын Кудайы, ада-өбөкөлөрүстун Кудайы*, Бойынын Иисус Уулын макка чыгарды. Оны слер садып ийгенигер, Оны жайымдаарга жаткан Пилат алдында Онон жана түшкенигер. ¹⁴Же слер Агарудан ла Актудан жана түжүп, кижичи өлтүрөөчичи слерге берзин

деп сураганыгар, ¹⁵ жүрүмнин Баштамызын десе, өлтүрүп койгону-
гар. Же Кудай Оны тиргискен, бис онын керечилери. ¹⁶ Онын адына
бүткенис учун слердин көрүп турган ла билер бу кижигер Онын
адыла бек-чыдым болуп калды. Ол ажыра болгон бүдүш ончогор-
дын алдыгарда ого су-кадык болорын берген.

¹⁷ Же мен билерим, карындаштар, жаандарыгар чылап, онойдо бил-
бей эткенигерди. ¹⁸ Кудай десе, Христос кыйналар деп, ончо жарчы-
лардан канайып озолондыра айткан эди, анайып ла бүдүрүп койгон.
¹⁹ Анайдарда, кинчегерди алынып, Кудайга баштаныгар, кинчекте-
ригер арчылсын деп, ²⁰ Кайраканнын адынан соот-жыргалдын өйлө-
ри келзин деп, озо жарлалган Христос Иисусты слерге ийзин деп.

²¹ Кудай Бойынын агару жебрен жарчылары ажыра айтканыла,
ончо неме орныгар өйгө жетире Оны тенгери жуудып алар учурлу
болгон. ²² Моисей адаларга айткан: *«Кудай Кайракан слерге карын-
даштарыгардан мендий ок жарчыны тудар. Ол слерге нени айтса, Онын
сөзин угуп жүрүгөр.»* ²³ *«Ол жарчынын сөзин укпаган не ле кижги калык орто-
зынан кырылып калар.»* ²⁴ Самуилден ала онын кийнинде сөс айт-
кан ончо жарчылар бу күндер келерин жарлагандар. ²⁵ Слер — жарчы-
лардын ла бистин адаларысла Кудай жөптөгөн кереестинг уулдары.
Авраамга Ол мынайда айткан: *«Сенин үренинде жер-үстининг ончо
ук-калыктары алкалар.»* ²⁶ Кудай Бойынын Иисус Уулын тиргизе-
ле, слерге Оны ончозынан озо ийген, кажыгарды ла жаман керек-
тереерден кыйыштырарга слерди алказын деп.

4

Петр ла Иоанн жаргы алдында

¹ Олор улуска сөзин айдып турганча, абыстар, Өргөөдөги ка-
руулдын жааны ла саддукейлер базып келдилер. ² Бу экү улусты
үредип, Иисус ажыра тирилетенин жарлап турганына чугулданып,
³ олорды тудала, энгир кирип калган учун, эртенге жетире деп, түр-
мелеп койдылар. ⁴ Сөсти уккан көп улус Кудайга бүтти, андый-
лардын тоозы беш мунга шыдарлашты.

⁵ Эртезинде бийлер, жаандар ла бичикчилер Иерусалимде жуу-
лышты. ⁶ Анда база улу абыс Ханна, Каиафа, Иоанн, Александр ла
улу абыстар угынан ончо улус болгон. ⁷ Петр ла Иоаннды ортозы-
на тургузала, шылай бердилер:

– Мыны кандый жанла, кемнинг адыла эттигер?

⁸ Айдарда, Петр Агару Тынла толуп, олорго айтты:

– Калыктын бийлери ле жаандар! ⁹ Оору кижиге жетирген быйан керегинде, ол канайып аргадалган деп, бисти бүгүн шылагылап турган болзо, ¹⁰ слер ле Израильдин бастыра калыгы билигер: слер кериген, Кудай тиргискен Назаретте жерлү Иисус Христостын адыла бу кижиге алдыгарда су-кадык туру. ¹¹ Иисус – «слер, тура тудачылар, жектеп койгон, же булуннын төзи болуп калган Таиш». ¹² Өскө кем де аргадап болбос, ненин учун десе улуска берилген, бис аргаданар өскө ат-жол тенери алдында жок.

¹³ Петр ла Иоаннын ачык-жарыгын көрүп, олар бичик билбес тегин улус болгондорун билеле, кайкажып, Иисусла кожо жүрген деп, оларды танып турдылар. ¹⁴ Жазылган кижиге оларго кожо турганын көрүп, айдар немезин таппадылар. ¹⁵ Оларды оток-күреден кезде чыксын деп жакарала, бойлоры ортодо шүүшкилеп, ¹⁶ айттылар:

– Бу улусты канайдарыс? Олордын көскө иле кайкал эткенин Иерусалимде жаткан кажы ла кижиге билер, оны күүрөп болбозыс. ¹⁷ Же калык ортодо бу болгону там жайылбазын, Иисус керегинде кижиге неме айтпазын деп, оларды кезеделди.

¹⁸ Оларды алдырала, Иисус керегинде чек айтпазын ла үрөтпезин деп жакардылар. ¹⁹ Же Петр ла Иоанн каруу жандырып, айттылар:

– Шүүп көрзөгөр, слерди Кудайдан артык укса, Кудайдын алдында чын болор бо? ²⁰ Нени көргөнисти ле нени укканысты айтпас аргабыс жок.

²¹ База катап кезеделе, бу болгону учун ончозы Кудайды алкап турарда, оларды каруузуна тургузар шылтак таппай, божодып ийдилер. ²² Жазылыштын кайкалы эдилген кижиге десе төртөн жашты ажып калган.

Апостолдордын жүргүзүлүшү

²³ Божодып ийерде, Петр ла Иоанн бойынын улузына келип, улу абыстар ла жаандар оларго не дешкенин ончозун айдып бердилер. ²⁴ Олар десе, тындап угала, бир сагышла Кудайга баштанып, үнин бийиктеди, айттылар:

– Башчы! Сен тенерини ле жерди, талайды ла олардо не барын жайаган. ²⁵ Сен Бойыннын кулын, улу адабыс Давидтин тилиле Агару Тыннан мынайда айткан эдин:

*«Ненин учун калыктар түймейт,
Израиль калыгы темей умзанат?»*

²⁶ *Анайып ок жердин каандары көдүрилип,
башчылар Кайраканга ла Онын Майлалганына
удура үүрлештилер».*

²⁷ Ирод ло Понтий Пилат өскө калыктарла, Израильдин калыгыла кожо Сен майлаган агару Уулын Иисуска удура бу калада чындаптан үүрлешкендер. ²⁸ Табына ла жангына келиштире темдектеп койгонын бүтсин деп, олордын үүрлешкени бу. ²⁹ Эмди, Кайракан, олордын кекенгенин көр, Бойыннын кулдарына сөзинди тидим айдарга бер, ³⁰ Агару Уулын Иисустын адыла оору улус жазылзын, билдилер ле кайкалдар эдилзин деп, күчинди көргүс.

³¹ Мүргүп божоордо, жуулышкан жери жайкана берди, ончолоры Агару Тынла толуп, Кудайдын сөзин тидим айдып турдылар.

Ончозы ортокто

³² Кудайга бүткен ончо улустын жүреги ле тыны тудуш болгон; алкы-жөөжөзин кемизи де менийи дебейтен, үези ортокто болгон. ³³ Апостолдор десе Иисус Кайраканнын тирилгенин улу күчле керелеп жүргендер. Олордын ончозына Кудайдын улу жакшылыгы једип турган. ³⁴ Олор ортодо немеге јединбей жүргени јок болгон, ненин учун десе јерлү кижии јерин, туралузы туразын садып, онын акчазын экелип, ³⁵ апостолдорго берип тургандар. Оны кижии сайын, кем нени керектеген, үлеер болгондор.

³⁶ Кипрде чыккан левит укту Иосиф деп кижии болгон. Апостолдор оны Варнава — «коот уулы» дежетен. ³⁷ Је бат, ол, јерлү бойы, онызын садып ийип, акчазын экелип, апостолдорго берди.

5

Анания ла Сапфираныг меке-төгүни

¹ Анания деген бир эр десе, эмееии Сапфирала кожо јеринин јарымын садала, ² баазынын кезигин эмееинине билдире јажырып, кезигин экелип, апостолдорго берген. ³ Је Петр айтты:

— Анания, Агару Тынга төгүндееин, јердин баазынан јажырайын деп, сатанага жүрегине кирер јөпти не бердин? ⁴ Сенин барын бар

тужында сений болбогон бо? Садып тапканын сенин табында болбогон бо? Андый немени жүрегине не алдын? Сен улусты эмес, Кудайды төгүндеген.

⁵ Бу сөстөрдин кийинде Анания барып түжеле, тыны үзүлө берди; уккан улустын куды чыкты. ⁶ Жиит уулдар өрө туруп, онын сөөгин жуурга белетеп, алып чыгала, жууп койдылар.

⁷ Үч саат кире өйдин бажында онын эмеени, не болгонын билбес бойы, кирип келди. ⁸ Петр онон сурады:

– Айт меге, жерди мынчага саттыгар ба?

– Эйе, анчага – деп, ол каруу жандырды.

⁹ Же Петр ого айтты:

– Кайраканнын Тынын ченеер деп эрмектешип алган немегер не? Бат, эриннин сөөгин жуугандар эжиктен кирип жадылар, олор сени де алып чыгар.

¹⁰ Бу ла тушта ол Петрдын бут алдына келип түжеле, тыны үзүлө берди. Жиит уулдар кирип келеле, онын өлгөнүн көрүп, алып чыгала, эринин жанына жууп койдылар. ¹¹ Бастыра серкпенин ле мыны уккандардын ончозынын айдары жок коркыжы келди.

Кудайдын билдилери

¹² Апостолдор калык ортодо көп билдилер ле кайкалдар эдип жүргендер. Ончолоры бир сагышту болуп, Соломоннын жабузында болуп тургандар. ¹³ Туш-туура улустан ологго кожуларга кем де тидинбес болды, калык десе олорды алкап турган. ¹⁴ Кайраканга бүдүп турган эр де, үй де улустын тоозы там көптөөр болды. ¹⁵ Петр өдүп баратса, онын жүк көлөткөзи де болзо кажы бирүзине тийгей деп, оору улусты тышкары чыгарып, орын-төжөккө салып турдылар. ¹⁶ Анайда ок оору-жоболдуларды ла кара желбистерге каптыргандарды алганча, эбире калалардан Иерусалимге көп улус жуулар болды. Экелген улузы ончозы жазылып турган.

Апостолдорды истегени

¹⁷ Улу абыс ла чындыкка жарабас үредүлү саддукейлердин тоозына киреечи ончо улус ичи күйүп, ¹⁸ апостолдорды тудала, текши түрмеге сугуп койдылар. ¹⁹ Же түнде Кайраканнын ангели түрменин эжигин ачып, олорды чыгарып, айтты:

²⁰ – Барыгар, Өргөөдө туруп алып, улуска Жүрүм керегинде солун-табыш айдыгар.

²¹ Олор мыны угала, эртен тура Өргөөгө кирип, үредип турдылар. Улу абыс ла оныла кожо жүргендер десе келеле, оток-күреени ле Израильдин жаандарынын отогын жууп, апостолдорды экелзин деп, түрмеге улус ийдилер. ²² Же барган жалчылар оларды түрмеден таппады. Бурулып, тил жетирип, ²³ айттылар:

– Түрмени быжулап бөктөптир, эжик жанында каруулчыктар турган эмтир, же ачып ийерде, ичинде кижиге жогыла.

²⁴ Бу сөстөрдү угала, Өргөөнүн каруулынын жааны ла улу абыстар ол не атасы болотон деп, алан кайкажып турдылар. ²⁵ Же кем де келип, оларго айтты:

– Бат, слердин түрмелеп койгон эрлеригер Өргөөдө туруп, улус үредип жат!

²⁶ Айдарда, каруулдын жааны жалчыларды ээчткенче барып, оларды албан жогынан экелди, ненин учун десе ташла шыбалаар деп, улустан коркыгандар.

²⁷ Оларды экелеле, оток-күреенин алдына тургустылар. Улу абыс сурады:

²⁸ – Ол ат-жол керегинде үретпегер деп, слерди кату жакарып, токтотпой кайттыбыс. Слер десе, бойыгардын үредүгерди Иерусалим ичине таркадып, бу Кижинин каны учун бисти бурулаарга жадыгар.

²⁹ Петр ла апостолдор десе каруу жандырдылар:

– Кудайга улустан артык багар керек. ³⁰ Слер Иисусты агашка илип, өлтүрүп койгоныгар, же ада-өбөкөлөрстин Кудайы Оны тиргизип алган. ³¹ Израиль кинчегин алынып, Кудайга баштанып, кинчектери ташталзын деп, Кудай Ого, жүрүмнин Баштамызына ла Аргадаачыга, жан ла күч берген. ³² Онын керечилери – бистер ле Ого сөсуккур улуска Кудай берген Агару Тын.

³³ Мыны угала калжуурып, оларды өлтүрерге турдылар. ³⁴ Айдарда, оток-күрееге киреечи Гамалиил деп фарисей, калыкта тоомжулу жасакчы, өрө туруп, апостолдорды чүрче чыгарыгар – деди. ³⁵ Оларго десе айтты:

– Израиль эрлери! Бу улусты канайдатаныгарды жакшы сананып көрүгер. ³⁶ Жуукта жангы бойын кандый да улу кижиге деп адап, Февда деген кижиге табылган эди. Ого төрт жүс кире кижиге кожулган. Оны өлтүрүп койгондор, ээчип жүргендер ончозы жер сайын тозып, жылы-йып калды. ³⁷ Онын кийнинде улустын, не-неменин тоозын алар күндерде Галилейдин Иуда деп кижиге табылып, калыкты баштап апарды. Оны база өлтүргилеп койды, ээчип жүргендер ончозы

таркады. ³⁸ Онын учун эмди айдып турум слерге: бу улуска тийбегер, ары божодып ийигер. Бу баштанкай эмезе бу керек улустан болзо, – ол жайрадылар. ³⁹ Же Кудайдан болзо, оорды эркитеп болбозыгар, Кудайдын оштүлери болуп калдыгар.

⁴⁰ Олор Гамалиилдин сөзине кирдилер. Апостолдорды алдырала камчылап, Иисустын адынанг неме айтпагар деп жакарала, божодып ийдилер. ⁴¹ Апостолдор дезе, Кайраканнын ады учун базындырага жарадыбыс деп сүүнгилеп, оток-күредег чыгып бардылар.

⁴² Кажы ла күн Öргөдө лө айылдар сайын улус үредерин токтотпой, Иисус Христос керегинде Сүүнчилү Жар айдып жүрдилер.

6

Жети болушчыны көстөгөни

¹ Ол күндерде, үренчиктердин тоозы арбындап турарда, күнүн сайын аш-курсак үлегенде, тул үй улузысты керектебей туру деп, еллиндер еврейлерди бурулап, комудал угустылар. ² Айдарда, он эки апостол камык үренчиктерди жуула, айттылар:

– Улустын курсак-тамагын кичеерге болуп Кудайдын сөзин артырага жарабас. ³ Онын учун, карындаштар, бойыгар ортодон жакшы ады чыккан, Тынла, ойгорлыкка толо жети кижини талдап алыгар. Олорго бу ишти молжойлы, ⁴ бойлорыс дезе, тудуш мүргүп, сөскө иштеп жүрели.

⁵ Мындый шүүлте жуулышкан улустын ончозына жарады. Олор Кудайга бек бүткен ле Агару Тынла толо эр Стефанды, Филиппти, Прохорды, Никанорды, Тимонды, Парменди, Антиохиянын кижизин – иудей жангын алган Николайды талдап, ⁶ апостолдордун алдына тургустылар. Булар дезе мүргүйле, олорго колдорун салып, алкадылар.

⁷ Кудайдын сөзи жайылып, Иерусалимде үренчиктердин тоозы тапту көптөп, абыстардан да сүрекей көп улус Кудай жангына багып турдылар.

Стефанды каруулга алганы

⁸ Стефан дезе, жакшылыкка, күчле толо бойы, калыкта улу кайкалдар ла билдилер жайап жүрген. ⁹ Бу өйдө либертиндердин, киринейлердин ле александрийлердин дейтен синагоганын, Киликия

ла Асиянын синагогаларынын кезик улузы түймөп чыккан. Олор Стефанла сөс блаажып, ¹⁰ онын ойгорлыгына ла ол ажыра айткан Тынга удурлажып болбой тургандар. ¹¹ Айдарда, кезик улусты мынайда айдарга жажытту сөстөп алдылар: «Ол Моисейди ле Кудайды жамандап турганын уктыбыс». ¹² Байа улус калыкты, жаандарды ла бичикчилерди күйбүредип, Стефанды табарып тудала, оток-күреге алып бардылар. ¹³ Төгүн керечилер таап алдылар, олор мынайда айдып турдылар:

– Алдыгарда турган кижилер бу агару жерди ле Жасакты жамандап божобойт. ¹⁴ Назаретте жерлү Иисус бу жерди жемиреле, Моисейдин биске берген чүм-жандарын кубултар деп, онын айтканын уктыбыс.

¹⁵ Оток-күреде отурган ончо улус Стефан жаар көрө бердилер – онын чырайы ангелдин чырайынды болгон.

7

Стефаннын оток-күрее алдында айткан сөзи

¹ – Андый бедилер? – деп, улу абыс Стефанга сурады.

² Же ол айтты:

– Эрлер, карындаштар ла адалар! Угугар! Харранга көчөрдөн озо Месопотамияда Авраам адабыска мактын Кудайы көрүнип, ³ айткан: «*Жеринди ле төрөөн-туугандарыңды артырып койоло, Мен айдып берген жерге бар*». ⁴ Айдарда, ол халдейлер жеринен чыгып, Харранга көчүп алган. Адазы жада калган кийинде Кудай оны эмди слер жаткан жерге көчүргөн. ⁵ Мынан энчи эдип сөөмчө дө жер бербеген, же келер өйдө *ого ло онын калдыгына бу жерди ээленерге берерим* деп, ондо бала-барка жок тушта сөзүн берген. ⁶ Кудай айткан: «*Онын калдыктары өскө жерде туш улус болор, оларды төрт жүс жыл кулданып кыстагылаар*. ⁷ *Же Мен оларды кулданган калыкты жаргылаарым*» – деп, Кудай айткан, – «*мынын кийинде олар чыгып, Меге бу жерде бажыргылаар*». ⁸ Онон Кудай Авраамга томдоорынын керезин берген. Анайып, уулы Исаак тууларда, сегизинчи күнде оны томдогон, Исаак десе – Иаковты, Иаков десе – он эки уулын, бистинг абаларды.

⁹ Абалар Иосифке күйүнеле, оны Египетке садып ийген. Же Кудай оныла кожо болгон, ¹⁰ ончо түбектен айрып, ого быян ла ойгорлык берген. Онын учун Египет кааны фараон оны Египеттин ле акту бойынын айлы-журтынын бажына тургускан. ¹¹ Онон Египет

ле Ханаан ичинде ачана-торо башталып, бойыла кожо улу кыйыншыра экелген. Ада-өбөкөлөрис курсагына јединбей барган. ¹² Иаков Египетте калаш барын угала, оноор ада-өбөкөлөрести баштапкы катап ийген. ¹³ Олор экинчизин барарда, Иосиф агаларына таныткан, онын угы-төзин фараон билип алган. ¹⁴ Иосиф улус ийип, Иаков адазын ла бар-јок төрөөн-туугандарын алдырып алган, олор ончозы јетен беш кижиге болгон. ¹⁵ Иаков Египетке көчүп, анда ол бойы да, ада-өбөкөлөрис те үле-коногы јеткенче јүргөндөр. ¹⁶ Олордын сөөгин Сихемге апарып, Еммордын уулдарынан мөңүнниң баазыла Авраам садып алган јердеги куй-ташка јуугандар.

¹⁷ Кудайдын Авраамга берген сөзи бүдөр өй јууктаган сайын, Египетте бистинг калык арбындап турган. ¹⁸ Египетте јанга Иосифти билбес өскө каан келгенче андый болгон. ¹⁹ Ол бистинг калыкка удур сүмелү кылынып, ада-өбөкөлөрести кыстап, кижик-балтыр балдары тирү артпазын деп, албанла таштаттырып турган. ²⁰ Бу өйдө Моисей туулган, ол јап-јараш бала болгон. Моисейди үч ай адазы-эште азырагандар. ²¹ Оны таштап ийерде, фараон кызы бойына алып, уулын чылап таскаткан. ²² Моисейди Египеттинг калыгынын ончо ойгорлыгына үредип койгондор, ол айдар да, тудар да эр болгон.

²³ Төртөн јажы толордо, ол бойынын карындаштарына – Израильдин уулдарына барып келер деп шүүген. ²⁴ Олордын бирүзин ачындырып турганын көрөлө, онын адаанын алып, Египеттинг кижизин өлтүрүп ийген. ²⁵ Кудай онын колыла аргадаш берип турганын карындаштар аайлаар болбой деп сананган, је олар аайлабаган. ²⁶ Эртезинде јакалажып тургандарын көрөлө келип, эптештирип, айткан: «Слер карындаштар эдигер, не ачыныжып турганыгар?» ²⁷ Је бойынын јуук кижизин ачындырып турганы, Моисейди ийде салып, айткан: *«Сени јааныбыска ла јаргычыбыска кем тургусты?»* ²⁸ *Кече Египеттинг кижизин өлтүргенинг чилеп, мени де өлтүрерге турун эмеш не?»* ²⁹ Мыны угала, Моисей ырбап, Мадиама јеринде туш јердинг кижизи болуп калган. Анда ол эки уулду болгон.

³⁰ Төртөн јылдын бажында Синай кырдын куба чөлинде күйген тегенектү тайа-јыраанын жалбыжында ого ангел көрүнгөн. ³¹ Моисей мыны көрөлө, кайкай берген. Лаптап ајыктаарга јууктада базып келедерде, ого Кайраканнын үни угулган: ³² *«Мен – ада-өбөкөлөринг Кудайы, Авраамнын, Исаактын ла Иаковтын Кудайы».*

Моисей ширтилдеп, көрөргө тидинбей турган. ³³ Кайракан ого айткан: *«Будыннан өдүгинди суур, сен турган жер агару жер эди. ³⁴ Мен Египетте калыгымды кыстаганын көрүп, онту-калагын угуп, жайымдаарга түштим. Эмди бар, Мен сени Египет жаар ийейин».*

³⁵ *«Сени жааныбыска ла жаргычыбыска кем тургусты?»* дейле жектеген бу Моисейди, бат оны, тайа-жыраада ого көрүнгөн ангелден Кудай башчы ла аргадаачы эдип ийген. ³⁶ Египет жеринде, Кызыл талай жаказында, онон төртөн жыл куба чөлдө кайкалдар ла билдилер жайап, калыгын чыгарган кижилер ол. ³⁷ *«Кудайыгар слерге карындаштарыгардан мендий ок жарчыны тудар»* деп, Израильдин уулдарына айткан кижилер шак ол Моисей. ³⁸ Ол куба чөлдө ада-өбөкөлөрисле кожо болгон. Синай кырда ого ангел баштанган; шак ол биске берерге тирү сөстөр алган. ³⁹ Же ада-өбөкөлөрис ого бакпай, оны жектеп, жүректериле Египетке тартылып, ⁴⁰ Ааронго айткандар: *«Бисти Египет жеринен чыгарган Моисей кайткан болбогой, билбей турубыс. Онын учун бисти баштап апарар кудайлар эдип бер».* ⁴¹ Ол күндө ада-өбөкөлөрис бозунун алтын сүрин жазап, чалуга неме тайып, бойлорынын колы эткеннин алдында сүүнижип тургандар. ⁴² Кудай десе олардон кайра баштанып, оларды айга-күнге, жылдыстарга бажыарга берип ийген, жарчылардын түрбегинде билчигенинче:

«Израиль журты!

Төртөн жылга куба чөлдө

Мега берү ле тайылга эткен бедин?

⁴³ *Бойыгарла кожо Молохтын чадырын*

ла Ремфан кудайыгардын чолмонын алганыгар:

бажыарга бойлорыгар эткен сүрлерди.

Онын учун Мен слерди Вавилоннон ары көчүрерим».

⁴⁴ Куба чөлдө ада-өбөкөлөристе керенин чадыры болгон. Ол Кудайдын Моисейге көргүскен кеберинче эдилген. ⁴⁵ Оны ада-өбөкөлөрис бойына алала, Иисус Навинге баштадып, олардын алдынан Кудай сүрген калыктардын жерине кийдиргендер. Анайда Давидтин күндерине жетире болгон. ⁴⁶ Давид Кудайдын алдында жакшылык алып, Иаковтын Кудайына айыл-журт табайын деп мүргүтөн. ⁴⁷ Соломон десе Ого байзын тудуп берген. ⁴⁸ Же Өрө турган Кудай кижинин колы туткан өргөөлөрдө жатпай жат, жарчынын мынайда айтканынча:

⁴⁹ *«Тенгери – Мега шире,*

жер – Менин бут алдым.

*Меге кандый байзын тудуп береригер? – деп,
Кайракан айдат, –
эмезе Мен амыраар јер кайда?*

⁵⁰ *Мыны ончозын Менин колым јайаган эмес пе?»*

⁵¹ Слер – өчөш-кедер, јүреги ле кулагы томдолбогон улус! Канайып ада-өбөкөлөригер, анайып слер де јаантайын Агару Тынга удурлажып јадыгар. ⁵² Ада-өбөкөлөригер јарчылардын кемизин истебеди? Олор Актунын келерин озолодо билип јарлагандарды өлтүргендер. Эмди дезе слер Онын Бойын садып, өлтүрип койдыгар. ⁵³ Слер ангелдерден Јасак алала, Оны чеберлебедигер.

Стефанды өлтүргени

⁵⁴ Мыны угуп, олор ичинде калјуурып, Стефанга тиштерин кыјырадып турдылар. ⁵⁵ Ол дезе, Агару Тынла толо берген бойы, тенери өрө ајыктап, Кудайдын магын ла Кудайдын он јанында турган Исусты көрөлө, ⁵⁶ айтты:

– Бат, мен ачык тенерини ле Кудайдын он јанында турган Киж Уулын көрүп турум!

⁵⁷ Олор дезе чынгырыжып, кулактарын туй тудала, Стефанга тап эттилер. ⁵⁸ Оны каланын тыштына чыгарала, ташла шыбалай бердилер. Керечилер дезе Савл деп уулдын будынын јанына кийимдерин салып койдылар. ⁵⁹ Стефанды ташла шыбалап турдылар, ол дезе, эреп-јайнап, айдып турды:

– Иисус Кайракан, тынымды Бойынга ал!

⁶⁰ Онон чөгөдөп, тын үнденип, айтты:

– Кайракан, бу кинчекти олорго јетирбе!

Анайда айдала, божой берди.

8

Кудайга бүткендерди истегени

¹ Савл дезе Стефанды өлтүргенин јарадып турган. Ол күн Иерусалимдеги серкпеге удур коркышту истежү башталган. Апостолдордон өскөзи ончозы Иудей ле Самар јерлери сайын тозо бергендер.

² Кудайга чындык эрлер Стефаннын сөөгин јууп, улу ый-сыгыт эткендер. ³ Савл дезе, серкпени кыйнап, айыл-јурттарга кирип, эр ле үй улусты тудуп, түрмелеп турган.

Самар јеринде

⁴Тозуп баргандар десе кайда ла базып жүрүп, Кудайдын сөзүн жарладылар. ⁵Филипп десе, Самар калазына келип, ологго Христос керегинде жарлыктады. ⁶Ал-түмен улус Филипп жайаган кайкалдарды угуп ла көрүп, онын айтканын ајарулу тындаар болды. ⁷Немеге туттурган көп улустын өзөк-буурынан кара јелбистер кыйгы-кышкыла, онту-калакла чыгып, көп јоболдулар ла аксак-бүксектер јазылып тургандар. ⁸Байа калада улу-јаан сүүнчи болгон.

⁹Калада анайда ок Симон деп бир эр жүрген. Мынан озо ол бойын кандый да улу кижиде деп адап, илби-тармазыла Самар калыгын кайкаткан. ¹⁰Оны јаанду-јашту тындап, айдыжып тургандар:

— Бу — Кудайдын күчи, улу күч!

¹¹Ол илби-тармазыла ологорды узак өйгө кайкадып келген учун, оны угуп тургандар. ¹²Је Кудайдын Каандыгы ла Иисус Христос-тын ады керегинде Сүүнчилү Јар жарлаган Филиппке бүделе, эр де, үй де улус креске түшти. ¹³Симон бойы да бүтти, креске түжеле, Филипптен айрылбас, улу күчтер ле билдилер јайалып турганын көрөлө, кайкаар болды.

¹⁴Иерусалимде жүрген апостолдор Самар јеринин улузы Кудайдын сөзүн јуудып алганын угала, ологорго Петрды ла Иоаннды ийдилер. ¹⁵Бу экү келип, Агару Тынды алынзын деп, ологор учун мүргүдилер, ¹⁶ненин учун десе Ол кемизине де түшкелек болгон, ологор жүк Иисус Кайраканнын адына болуп креске түшкендер. ¹⁷Айдарда, ологорго колдорын салып алкаарда, ологор Агару Тын алындылар. ¹⁸Симон десе, апостолдор кол салып алкаарда, Агару Тын берилип турганын көрөлө, ологорго акча экелип, ¹⁹айтты:

— Меге де бу јангы беригер, кол салып алкаган кижим Агару Тын алзын деп.

²⁰Је Петр ого айтты:

— Мөнүнни сениле кожо өлүмге болзын, ненин учун десе Кудайдын сыйын акчала садып аларым деп сананган. ²¹Бистин ижибисте сеге үлүү де, талдаш та јок — жүрегин Кудайдын алдында акту эмес. ²²Анайдарда, бу јаман санаанды кубултып, Кайраканга мүргү, жүрегинни кара санаазын Ол таштаар болор бо. ²³Ичине ачу өт толгонын, төгүнге кижендеткенинди көрүп турум.

²⁴ Симон десе, каруу жандырып, айтты:

– Слердин айтканыгардын нези де меге жетпезин деп, мен учун Кайраканга мўргүгөр.

²⁵ Олор десе, Кайраканнын сөзин керелеп жарлыктайла, Иерусалим жаар кайра бурулдылар, жолой көп самар журттарда Сүүнчилү Жар жарладылар.

Филипп ле эфиоп

²⁶ Кайраканнын ангели Филиппке айтты:

– Туруп, түштүк жаар, Иерусалимнен Газа түшкен жолго бар. Ол ээн.

²⁷ Филипп туруп, барды. Же бат, акталап койгон бир эфиоп эр – кандакиянын*, Эфиопиянын абакай-каанынын сайыды, онын акча-жөөжөзин коручы кижиге Кудайга бажыарга Иерусалим жүреле, ²⁸ жанып бараткан. Ол бойынын эки көлөсөлү жуучыл абразында Исаия жарчыны кычырып отурган. ²⁹ Тын Филиппке айтты:

– Ол абрага жууктап, коштой бас.

³⁰ Филипп жууктап келеле, байа кижиге Исаия жарчыны кычырып турганын угала, ³¹ сурады:

– Кычырып турганынды аайлап жадын ба?

– Меге кижиге жартабайынча, канайып аайлайтан эдим? – дейле, ол Филиппти абрага чыгып, кожо отурсын деп сурады.

³² Чийимнен ол кычырган жер десе мындый болгон:

«Оны сойорго жаткан койды чылап экелгендер.

Кайчылаган улус алдында үн жок жаткан кураан чылап,

Ол кынгыс этпейт.

³³ *Онын базындырганында Онын жаргызы болгон.*

Же Онын угы-төзүн айдып берер кижиге жок,

ненин учун десе Онын жүрүмү жерден алылып жат».

³⁴ Акталап койгон кижиге Филиппке баштанып, айтты:

– Сурап турум сени, айтсаң меге, жарчы кем керегинде айдат: бойы керегинде бе айса кандый бир өскө кижиге керегинде бе?

³⁵ Айдарда, Филипп оозун ачып, бу Чийимнен баштайла, ого Иисус керегинде Сүүнчилү Жар жарлады. ³⁶ Жорыгын улалтып, сууга келдилер.

* Бу ороонды көп нургуны үй улус башкарган, Египеттин каандарын «фараондор» дегени чилеп, оларды «кандакиялар» дежетен.

– Бат, суу; креске түжерге кем меге буудактап жат? – деп, акталап койгон кижиге айтты*.

³⁸ Онон абраны токтотсын деп жакарды. Эжү, Филипп ле акталап койгон кижиге, сууга кирдилер, Филипп оны крестеди. ³⁹ Олор суудан чыгып келерде, Кайраканнын Тыны Филиппти алып барды, акталап койгон кижиге оны база көрбөди. Ол сүүнип, онон ары атанды**. ⁴⁰ Филипп десе Азотто болуп калды. Кесарияга жеткенче, ончо калаларды табарып, Сүүнчилү Жар жарлады.

9

Савлдын Кудайга баштанганы

¹ Савл десе, Кайраканнын үренчиктерине каны-жинин јудунып, олорды өлтүрерге кекенгенче болгон. Ол улу абыска келип, ² бу Јолдо турган эр де, үй де улустын кемизин тапса, Иерусалимге кижендү экелерге, Дамасктагы синагогаларга самаралар сурап алды. ³ Барып, Дамаскка јууктап келерде, кенетийин оны тенгериден жаркын чалдып ийди. ⁴ Ол јерге јыгылып, ого айткан үн укты:

– Савл, Савл, сен Мени не истейдин?

⁵ – Сен кем, Кайракан? – деп, ол сурады.

Кайракан десе айтты:

– Мен – сеге истеткен Иисус***. ⁶ Је туруп, кала бар, нени эдетенин сеге айдылар.

⁷ Савлла кожо јүрген улус десе талымжырап калган турдылар: олор үнди укса да, кемди де көрбөгөн. ⁸ Савл јерден өрө турала, көзи ачык бойы, нени де көрүп болбоды. Оны јединип, Дамаскка экелдилер. ⁹ Ол үч күн көрбөй, неме јибей, ичпей јүрди.

* Кезик јебрен түрбектерде кожумак бар: ³⁷ «Филипп: „Акту јүрегиннен бүдүп турган болзон, јараар“ – деди. Онызы айтты: „Христос Кудайдын Уулы деп, бүдүп јадым“».

** Кезик јебрен түрбектерде: ³⁹ «Олор суудан чыгып келерде, Агару Тын акталап койгон кижиге түшти, Кайраканнын ангели Филиппти алып барды, акталап койгон кижиге оны база көрбөди. Ол сүүнип, онон ары атанды».

*** Кезик јебрен түрбектерде кожумак бар: «„Сеге јыдага удур барарга күч“. Ол сертилдеп ле куйка бажы јимиреп, айтты: „Кайракан, меге нени этсин деерин?“»

¹⁰ Дамаскта Анания деп бир үренчик болгон. Кайракан ого көрүлтеде: «Анания!» – деди.

– Эйе, бу мен, Кайракан – деп, онызы каруу жандырды.

¹¹ Кайракан айтты:

– Туруп, Көнү дейтен оромго барып, Иуда-эштең Тарстың Савл деп кижизин сурап ук. Ол эмди мүргүп жат. ¹² Ол мындый көрүлте көргөн: Анания деп эр кирип келеле, көзи ачылзын деп, ого кол салып, алкаган.

¹³ Же Анания каруу жандырды:

– Бу кижини керегинде, Иерусалимде Сенин агаруларыңа канча жаманы жеткенин көп улустан уккам. ¹⁴ Сенин адыңды бойына кычырган улусты ончозын тудар жаңы онын мында да бар. Андый жанды ол улу абыстардан алган.

¹⁵ Же Кайракан айтты:

– Бар! Калыктар да, каандар да, Израильдин уулдары да алдында адымды жарладайын деп, Менин талдап алганым ол. ¹⁶ Менин адым учун канча кире шыралайтанын Мен ого көргүзүп берерим.

¹⁷ Анания барып, байа айылга кирди, Савлга колын салып алкап, айтты:

– Савл карындаш! Келип жаткан жолыңда сеге көрүнгөн Иисус Кайракан мени ийди, көзин ачылып, сени Агару Тынла толзын деп.

¹⁸ Бу тарый онын көзинең кайзырык түшкөн чилеп, көзи ачылды. Ол өрө туруп, креске түшти. ¹⁹ Курсак жийле, тыны кирди.

Савлдын Дамаскта жарлыктаганы

Савл үренчиктерле кожо Дамаскта бир канча күн жүрүп, ²⁰ ол ло тарый синагогаларда Иисусты Кудайдын Уулы деп, жарлай берди.

²¹ Уккан улус ончозы кайкап, айдыжып турдылар:

– Бу ат-жолго баштанып турган улусты Иерусалимде кырган кижини бу болбос по? Олорды тудуп күлүйлө, улу абыстарга апарып берерге, бери де келгени бу эмес пе?

²² Савл десе, там тыгып, бу Кижини Христостун бойы деп чынын керелеп, Дамаскта жаткан иудейлерди туйуктандырып турды.

²³ Тапту көп күндөр өдөрдө, иудейлер оны өлтүрөр деп жөптөштилөр. ²⁴ Же Савл булардын туйка жөптөжүзүн билип алды. Олор десе, оны өлтүрөргө, каалгалардын жанында түн-түш тозып тургандар.

²⁵ Түндө онын үренчиктери десе оны каламага отургызып, стенени төмөн түжүрүп ийдилер.

Савл Иерусалимде

²⁶ Савл Иерусалимге келеле, үренчиктерге кожуларга ченешти. Же ол үренчик болгонына бүтпей, онон ончолоры коркып тургандар. ²⁷ Айдарда, Варнава оны алганча апостолдорго келип, канайып ол жолдо Кайраканды көргөнин, Кайракан ого не дегенин, канайып ол Дамаскта Иисустын адында тидим жарлыктаганын айдып берди. ²⁸ Савл олорло кожо болуп, Иерусалимнен барып, ойто келип, Кайраканнын адында тидим жарлыктап жүрди. ²⁹ Еллиндерле база эрмектежип, сөс блаажар болды, олор десе Савлды өлтүрерге турдылар. ³⁰ Карындаштар мыны билеле, оны Кесарияга апарып, Тарс жаар аткарып ийдилер.

³¹ Анайдарда, Иудей, Галилей ле Самар ичиндеги серкпелер энчүде жүрүп, тынгып, Кайраканнын алдында айап, Агару Тыннан коот алып, арбындап турдылар.

Петр Энейди жасканы

³² Петр ончолорын эбирип, Лиддада жаткан агаруларга база келди. ³³ Анда ол сегис жыл төжөктө жаткан курулгак оорулу Эней деп бир кижини тапты. ³⁴ Петр ого айтты:

— Эней, сени Иисус Христос жазып туру. Төжөгиннен тур.

Ол бу тарый туруп келди. ³⁵ Оны Лиддада ла Сарондо жаткан ончо улус көрүп, Кайраканга баштанды.

Петр үй кижини тиргискени

³⁶ Иоппияда Тавифа («еерен») деп үренчик үй кижини болгон. Ол көп жакшынак керектер эдип, жокту-гойуга быйаны једип турган. ³⁷ Бу күндерде ол оорыйла, јада калган. Оны јунала, үстиндеги кыпка салып койгондор. ³⁸ Лидда Иоппияга јуук болгондо, Петрдын анда жүргенин үренчиктер угала, олорго саадабай келзин деп, ого эки кижини ийдилер.

³⁹ Петр туруп, олорло кожо барды. Једип келерде, оны үстиндеги кыпка апардылар. Тул үй улус ончозы Петрдын алдына туруп, кожо жүрерде Јеерен көктөгөн чамчаларды ла јикпелерди ого көргүзип, ыйлажып турдылар. ⁴⁰ Же Петр ончолорын кыптан чыгарып, чөгөдөп, мүргүй берди. Онон кижинин сөөгине баштанып,

— Тавифа, тур! — деди.

Ол көзин ачып, Петрды көрөлө, отура берди. ⁴¹Петр ого колын сунуп, тургусты. Агаруларды ла тул үй улусты кычырала, онын эзен-амыр болгонын көргүсти. ⁴²Бу болгоны Иоппия ичине угулып, көп улус Кайраканга бүтти. ⁴³Петр Иоппияда тапту узак жүрди. Ол тере илеччи Симон деп кижинин айлында жаткан.

10

Онон айап, чынчына кылынып жүрген кижси Ого жарап жат

¹Кесарияда Италий дейтен полктын жүс бажы Корнилий деп эр болгон. ²Ол, айылдагы улузыла кожо Кудайга чындык, Онон айап жүрер бойы, калыкка буурсап, көп быйан жетирип, Кудайга тудуш мүргүп жүретен.

³Бир күн үч саат кирези түште ол Кудайдын ангелин көрүлтеде жап-жарт көрүп ийди. Ангел ого кирип келеле, «Корнилий!» деди.

⁴Корнилий ол жаар көстөп, коркыжы келип, айтты:

– Не, Кайракан?

Ангел каруу жандырды:

– Кудай мүргүгенинди угуп, быйанынды көрүп жат. Ол сени ундыбаган. ⁵Эмди Иоппия жаар Петр дейтен Симонго улус ий.

⁶Ол талай жанында туралу тере илеччи Симон-эште айылдап жат*.

⁷Оныла эрмектешкен ангел жүре берерде, Корнилий бойына жуук эки жалчызын ла кожо жүрер чындык жуучылын алдырды. ⁸Не болгонын ончозын ологорго айдып, Иоппия жаар ийди.

⁹Эртезинде, ийген улус жолдо тушта, калага жууктап барадарда, тал-түш кирезинде Петр туранын үстине мүргүүрге чыкты. ¹⁰Ол аштамсырап, ажанар күүни келди. Курсак аскылап жатканча, көрүлтеге алдырды. ¹¹Көрзө, тенери ачык эмтир, төрт булунгынан буулаштырган жаан-элбек кеден ошкош неме жерге түжүп жатты.

¹²Онын ичинде жердин базып-жылып жүрер жүзүн-жүүр тындулары, андар, тенеринин куштары болгон. ¹³Үн ого айтты:

– Тур, Петр, буларды сойып жи!

¹⁴Je Петр айтты:

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «Ол сеге сөстөр айдар, оныла сен ле айылдагы улузын аргадалар».

– Канайтса да жибезим, Кайракан! Бу жажыма бир де быјар айса ару эмес неме жибегем.

¹⁵ Ұн ого база айтты:

– Кудайдын арутаганын быјар дебе.

¹⁶ Мынайда үч катап бололо, ол ло тарый ончозы тенериге ойто көдүриле берди.

¹⁷ Ол көргөн көрүлте не атасы деп, Петр ичинде кайкап турарда, бат, Корнилийдин ийген улузы Симон-эшти сурулап табала, каалганын жанына токтой түштилер. ¹⁸ Кыйгырып, Петр дейтен Симон мында айылдап турган ба деп сурадылар. ¹⁹ Петр көрүлте керегинде сананып турганча, Тын ого айтты:

– Бат, үч кижиде сени бедиреп туру. ²⁰ Тур, жерге түжүп, бир де эренистелбей, олорло кожо бар. Мен оларды ийген инем.

²¹ Петр улуска түжүп, айтты:

– Слердин бедиреп турган кижигер мен болорым. Не керектү жүрүгөр?

²² Олор каруу жандырдылар:

– Бисти жүс бажы Корнилий ийген. Ол Кудайга чындык ла Онон айап жүрген эр, оны иудейлердин ончозы тооп жат. Сени айлына кычырып, айдар сөзинди уксын деп, агару ангелден жакару алган.

²³ Айдарда, Петр оларды айлына кийдирип, күндүледи.

Эртезинде десе туруп, оларло кожо чыкты. Иоппиядагы карындаштардын кезиги оныла ок бардылар. ²⁴ Соңы күн Кесарияга келдилер. Корнилий десе төрөөн-туугандарын ла жуук нажыларын жууыла, оларды сакып отурган. ²⁵ Петр үйге кирип жадарда, Корнилий уткып, онын бут алдына жыгылып, бажырды. ²⁶ Же Петр оны тургузып,

– Тур, мен бойым база кижиде – деди.

²⁷ Оныла эрмектешкенче үйге кирип, көп улус жуулганын көрди.

²⁸ Олорго айтты:

– Иудей кижиге өскө укту кижиле билижери эмесе ого келери жаразын билеригер. Же Кудай мени бир де кижини быјар айса ару эмес деп адабазын деген. ²⁹ Онын учун мени кычыргылаарда, мойнобой келдим. Анайдарда, сурап турум: не керектү мени кычырдыгар?

³⁰ Корнилий каруу жандырды:

– Төрт күн мынанг озо, шак бу өйдө, үч саат түште мен айлымда мүргүп тургам. Кенетийин менин алдыма жылтыркай кийимдү эр тура түжүп, ³¹ мынайда айткан: «Корнилий! Кудай мүргүлинди угуп, буурсап эткен быйанынды эзине алды. ³² Иоппия жаар Петр

дейтен Симонго улус ий. Ол талайдын жанында жаткан тере илеечи Симон-эште айылдап жат»*. ³³ Онын учун сеге ылтам улус ийгем. Же бат, келгенин жакшы. Биске айтсын деп, сеге Кайраканнын жакарганын ончозын угарга, эмди ончобыс Кудайдын алдында турубус.

³⁴ Айдарда, Петр айдып баштады:

– Кудай улустын чырай-бүдүжине көрбөй турганын эмди чындаптан ондоп жадым. ³⁵ Же кандый ла калыкта Онон айап, чынынча кылынып жүрген кижини Ого жарап жат. ³⁶ Ол Иисус Христос ажыра энчү керегинде Сүүнчилү Жар жарлап, Израиль уулдарына сөс ийген. Иисус – Ол ончолорынын Кайраканы. ³⁷ Иоанн креске түжетенин жарлыктаган соңында Галилейден баштайла, Иудей ичинде не болгонын билеригер: ³⁸ Назаретте жерлү Иисус керегинде, канайып Кудай Оны Агару Тынла, күчле майлаганын. Ол быйанду керектер эдип, көрмөстин базынчыгында улусты көдүрезин жазып, базып жүрген, ненин учун десе Кудай Оныла кожо болгон. ³⁹ Бис десе иудейлер ороонында ла Иерусалимде Ол нени эткенинин ончозынын керечилери. Оны агашка илип, өлтүрүп койгондор. ⁴⁰ Үчинчи күнде Кудай Оны тиргизип, Ого көрүнип турарын берген – ⁴¹ ончо калыкка эмес, же Кудайдын ажындыра туткан керечилерине, Ол тирилген соңында Оныла кожо ичип-жип жүрген бистерге. ⁴² Ол тирүлердин ле өлгөндөрдүн Кудай тургускан Жаргычызы болгонын улуска жарлыктазын ла керелезин деп, биске жакарган. ⁴³ Ого бүткен не ле кижинин кинчеги Онын адыла ташталар деп, Ол керегинде ончо жарчылар керелеп жадылар.

⁴⁴ Петр айдып турганча, онын сөзүн уккан ончо улуска Агару Тын түшти. ⁴⁵ Петрла кожо келген томдолгондор ортодон бүдүп тургандар Агару Тыннын сыйы кара жандуларга да урулды деп, алан кайкадылар, ⁴⁶ ненин учун десе, олар өскө тилдерле эрмектенип, Кудайды улуркадып тургандарын уккандар. Онон Петр айтты:

⁴⁷ – Бу улус Агару Тынды бис чилеп ок алган. Айдарда, сууга кирип, креске түшпезин деп, оларды кем токтодор?

⁴⁸ Айдарда, Иисус Христостын адында креске түжүгөр – деди. Онон Петрды тоолу күнге артып калзын деп сурадылар.

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «Ол келип, сеге айдар».

11

Петрдын Иерусалимге бурулганы

¹Апостолдор ло Иудейде жүрген карындаштар Кудайдын сөзин кара жандулар да жуудып алганын уктылар. ²Петр Иерусалимге келерде, томдолгондор оны каарып, ³айттылар:

– Сен томдолбогон улустын айлына кирип, кожо ажанган.

⁴Айдарда, Петр не болгонын жүргеери айда берди:

⁵– Иоппия калада мүргүп турала, көрүлтеге алдыргам: төрт булунгынан тудулып, жаан-элбек кеден ошкош неме тенгериден түжүп келеделе, меге жеткен. ⁶Мен оноор көрүп, аяктап турала, жердин базып жүрер тындуларын, аңдарды, жылып жүрер тындуларды ла тенгеринин куштарын көрүп ийгем. ⁷Меге айткан үн уккам: «Тур, Петр, буларды сойып жи». ⁸Je мен айткам: «Канайтса да жибезим, Кайракан! Быјар айса ару эмес неме оозыма качан да кирбеген». ⁹Тенгериден үн экинчизин айткан: «Кудайдын арутаганын ару эмес деп јарлаба». ¹⁰Мынайда үч катап боллоло, онон ончозы тенери өрө ойто көдүриле берген. ¹¹Je бат, бу ла тушта Кесариядан меге ийилген үч кичи мен болгон турага баскылап келген. ¹²Тын меге эмеш те эренистелбей, олорло кожо бар деген. Бу алты карындаш мениле кожо барган. Байа кижинин айлына келдибис. ¹³Ол биске бойынын айлында турган, ого мынайда айткан ангелди көргөни керегинде куучындаган: «Иоппия јаар улус ийип, Петр дейтен Симонды алдырып ал. ¹⁴Ол сего сөс айдар, ол сөстөр сени ле айылдагы улусынды аргадаар».

¹⁵Мен айдып баштаарымда, башкыда бистерге де чилеп, олорго Агару Тын түшкен. ¹⁶Ол тушта Кайраканнын мынайда айткан сөзин эске алгам: «Иоанн суула крестеген, слер дезе Агару Тынла крестедеригер». ¹⁷Анайдарда, Иисус Христос Кайраканга бүткен бистерге ок чылап, Кудай олорго андый ок сый берген болзо, Кудайга удурлажатан мен кем андый?

¹⁸Мыны угала, томдолгондор токунап, Кудайды алкап, айттылар:

– Кудай кара жандуларга да жүрүм аларга, Ого баштанар арга берген туру.

Антиохияда серкпе тӱзӱгӱни

¹⁹ Бу ӱйдӱ Стефаннан улам истежӱден тоскон улус Финикия, Кипр ле Антиохияга жеттилер. Олор иудейлерден башка сӱсти кемге де жарлыктабай жӱргендер. ²⁰ Кезиги Кипрдин ле Киринейдин улусы болгон. Олор Антиохияга келеле, еллиндерле де эрмектежип, Иисус Кайракан керегинде Сӱнчилӱ Жар жарлап турдылар. ²¹ Кайраканнын кӱчи олорло кожо болгон, ума жок кӱп улус бӱдӱп, Кайраканга баштанган.

²² Мынын табыжы Иерусалимдеги серкпеге жедерде, Варнаваны Антиохияга яар ийдилер. ²³ Варнава жедип барала, Кудайдын жакшылыгын кӱрӱлӱ сӱӱнип, Кайраканга акту жӱрегинен чындык болзын деп, ончозын сергидип турды. ²⁴ Ол жалакай, Агару Тынла толгон, Иисуска тын бӱткен эр болгон. Анайып, Кайраканга кӱп улус бӱтти. ²⁵ Онон Варнава Савлды бедиреп, Тарс барды. ²⁶ Оны табала, Антиохияга экелди. Олор бӱткӱл бир жыл серкпеле туштажып, кӱп улусты ӱреттилер. Антиохияда ӱренчиктер эн баштап христиандар деп адалгандар.

²⁷ Ол кӱндерде Иерусалимнен Антиохияга жарчылар келди. ²⁸ Олордын Агав дегени туруп, бастыра телекейде улу ачана-торо болор деп, Тынла кӱн-эртеде билип айтты. Андый ачана-торо Клавдий тужында болгон. ²⁹ Айдарда, ӱренчиктер кажызы ла Иудейде жаткан карындаштарга арга-кӱчи жеткенче болужар болуп жӱптӱштилер. ³⁰ Анайда ла эдип, жууп алганын Варнава ла Савдан серкпегедеги жаандарга ийдилер.

12

Ирод-каан серкпени истегени

¹ Бу ӱйдӱ Ирод-каан серкпенин бир кезик улусына жаман эдерге, олорды истеп баштаган. ² Онын жакарганыла, Иоаннын Иаков карындажын кылышла сайып ӱлтӱрип койгондор. ³ Мынызы иудейлерге жарап турганын кӱрӱлӱ, база Петрды тудуп алды. Ол тушта ачыбаган калаш быжыратан байрам кӱндер болгон. ⁴ Оны тудала тӱрмелеп, тӱрт кижиден турган тӱрт бӱлӱк черӱчилдерди каруулдадып койды. Оны пасханын кийнинде калык алдына чыгарарга турган. ⁵ Анайдарда, Петрды тӱрмеде каруулдагандар, серкпе дезе ол учун Кудайга кичеенип мӱргӱген.

Петрдын кайкамчылу жайымдалганы

⁶Ирод оны жаргылаарга алып чыгайын деген күннинг түнинде Петр эки черүчилдин ортозында эки кыңыла кыңылаткан уйуктап жатты. Каруулчыктар десе эжиктин жанында түрмени каруулдап тургандар. ⁷Кенетийин Кайраканнын ангели көрүнип, түрмеде жарык чалый берди. Ангел Петрдын кабыргазына түртүрүп, оны ойгозып,

– Капшай тур! – деерде, кыңы колынан түже берди.

⁸– Курчанып, өдүгинди кий – деп, ангел айтты.

Ол анайда ла этти. Ангел:

– Катанчыгынды жабынып, мени ээчий бар – деди.

⁹Петр чыгып, онын кийнинен барды. Ол ангелдин эдип турганы чын болгону билбей, көрүлте көрүп турум деп сананган.

¹⁰Баштапкы, оного экинчи каруулды өдөлө, озор кала жааргы темир каалгага басып келдилер. Каалга озордын алдына бойы ла ачыла берди. Озор чыгып, бир оромды өдөрдө, кенетийин ангел жоғолуп калды. ¹¹Петр билинип келеле, айтты:

– Эмди чыннан көрүп турум: Кайракан Бойынын ангелини ийип, мени Иродтын колынан ла иудей калык сакыган ончо немеден аргадаган.

¹²Мыны билеле, ол Марк дейтен Иоаннын энези Мария-эшке келди. Анда көп улус жуулыжала, мүргүп турган. ¹³Петр каалгадагы эжикке токулдадарда, Рода деп жалчы кыс угарга басып келди.

¹⁴Петрдын үнин танийла, сүүнген бойынча каалганы ачпай, үйге кийдире жүгүрүп, Петр каалганын жанында туру деп жарлады.

¹⁵Озор десе:

– Санаан ордында эмес – дешти.

Же ол чын деп, жана баспай турды. Озор десе:

– Бу онын ангели – дешкилеп турды.

¹⁶Петр токулдатканча болгон. Каалганы ачып, оны көрөлө, алан кайкадылар. ¹⁷Озор унчукпазын деп, Петр колыла имдеп, Кайракан оны түрмеден канайда чыгарганын куучындап,

– Бу керегинде Иаковко ло карындаштарга айдыгар – дейле, чыгып, өскө жерге ууланды.

¹⁸Тан адарда, Петрла не болгон деп, жуучылдар тын шакпырады. ¹⁹Ирод десе оны бедиреп таппады, каруулчыктарды шылайла өлтүрсин деп жакарды. Оного Иудейден Кесария жаар атанып, анда артып калды.

Иродтын өлүмү

²⁰ Ирод Тир ле Сидоннын улузына чукулданып турган. Олор дезде биригичеле, ого келдилер. Кааннын Власт деп көдөчизин бойлорынын жанына тартып алала, амыр-энчү сурадылар, ненин учун дезде олордын жери кааннын жеринен азыранып турган.

²¹ Эрмектежип алган күнде Ирод, каан кийимин катанып, ширееге отуруп, олорго сөс айтты.

²² – Бу Кудайдын үни, кижинийи эмес! – деп, улус кыйгырыжып турды.

²³ Кудайга мак жетирбеген учун Кайраканнын ангели оны ол бойынча жыга соккон; ол курт-конгыска челдедип, тыны кыйылып калган.

²⁴ Кудайдын сөзи дезде тыгып, таркап турган. ²⁵ Варнава ла Савл ижин бүдүреле, Марк дейтен Иоаннды кожо алганча, Иерусалимненг кайра бурулдылар.

13

Варнава ла Савлдын Кипрде жарлыктаганы

¹ Антиохиянын серкпезинде мындый жарчылар ла үредүчилер болгон: Варнава, Нигер дейтен Симеон, Киринейдинг кижизи Луций, Ирод башчыла кожо таскаган Манаил ле Савл. ² Олор Кайраканга бажырып, орозолоп турарда, Агару Тын айтты:

– Меге Варнава ла Савлды бөлүп беригер, олорды Мен кычырган керекти бүдүрзин деп.

³ Айдарда, олор орозолоп мүргүйле, Варнава ла Савлга кол салып алкап, божодып ийдилер.

⁴ Агару Тыннанг ийилген бу экү Селевкияга келдилер, оноң ары Кипр жаар жүстилер. ⁵ Саламинге келеле, иудей синагогаларда Кудайдын сөзин жарлыктадылар. Иоанн олорло кожо жүрүп, болужып турган.

⁶ Бастыра ортолыкты Пафка жетире өдөлө, илбичи ле төгүн жарчыга, Вариисус деп иудейге туштадылар. ⁷ Ол керсү эр проконсул* Сергий Павелле кожо болгон. Проконсул Варнава ла Савлды бойына кычырып алып, Кудайдын сөзин угарга күүнзеген. ⁸ Элима-илбичи

* Губернатор.

дезе (онын грек ады) проконсулды Кудай жангынан кыйыштырарга ченежип, олорго удурлажып турган. ⁹Je Савл, оны база Павел дежер, Агару Тынла толуп, ого кезе, чике көрүп, ¹⁰айтты:

– Сен – көрмөс уулы, не ле чыннын өштүзи! Ичинг не ле куурмакла, не ле жаманла толгон. Кайраканнын көнү жолдорын мыйрыйтатанын токтодорун ба? ¹¹Эмди, бат, Кайраканнын күчи сеге удур, сен сокорып, өй жеткенче күн көрбөзинг.

Бу ла тушта ого карануй ла карачкы түшти. Ол ары-бери кармадап, жедекчи бедиреп турды. ¹²Проконсул не болгонды көрлө, Кайраканнын үредүзин кайкап, Кудайга бүтти.

Антиохияда жарлыктаганы

¹³Павел ле оныла кожо жүргендер Пафтаг жүзеле, Памфилиядагы Пергияга келдилер. Je Иоанн олордон айрылып, Иерусалимге бурулды. ¹⁴Олор дезе, Пергиядан ары барып, Писидиядагы Антиохияга келдилер. Суббот күнде синагогага кирип, отура бердилер. ¹⁵Жасак ла жарчылардын түрбектери кычырылган сонгында синагоганын жаандары олорго киж ийип, мынайда айттырдылар:

– Эрлер, карындаштар, улуска үредү сөзигер бар болзо, айдыгар.

¹⁶Павел өрө туруп, колын жагып, айтты:

– Израильдин эрлери ле Кудайдан айап жүргендер, угугар! ¹⁷Бу калыктын Кудайы ада-өбөкөлөрости талдап алган, бу калык Египет жеринде жүрерде, оны көдүрип-улуркадып, колынын күчиле ол жерден чыгарган. ¹⁸Олорды төртөн жылга жуук куба чөлдө азыраган эди. ¹⁹Ханаан жеринде жети калыкты кырала, жерин Бойынын калыгына энчиге үлеген. ²⁰Мынын кийнинде төрт жүс бежен жылга жуук өйдин туркунына олорго Самуил жарчыга жетире жаргычылар берген. ²¹Онон калык олордо каан болзын деп сураарда, Кудай олорго Вениамин угынан Кис уулы Саул эрди төртөн жылга берген. ²²Оны жайладала, олорго каан эдип Давидти туткан. Ол керегинде керелеп, айткан: «*Жүрегиме жараган эрди, Иессей уулы Давидти таптым, ол Менин нени ле эдейин дегенимди бүдүрер*». ²³Сөзин бергениле, Кудай онын үренинен Израильге Аргадаачы Иисусты экелген. ²⁴Ол сырангай келер алдында Иоанн бастыра Израиль калыгы Кудайга баштанып, креске түшсин деп жарлыктаган. ²⁵Бойынын ижин божодоло, Иоанн айткан: «Слер мени кем деп бодоп турганыгар? Оныгар мен эмезим. Je бат, Ол менин кийнимче келедири, мен Онын өдүгинин буузын да чечерге турбазым».

²⁶ Эрлер, карындаштар, Авраам угынын балдары, ортогордо Кудайдан айап жүргендер! Слерге бу аргадаштын сөзи ийилген. ²⁷ Иерусалимде жаткандар ла олордын бийлери Иисусты таныбай жаргылап, кажы ла суббот күнде кычырылып турган жарчылардын сөстөрүн бүдүргөн ине. ²⁸ Өлтүрер бир де шылтак таппай, Оны өлтүрзин деп, Пилатты сурагандар. ²⁹ Ол керегинде бичилгенин ончозын бүдүреле, Оны агаштан түжүрүп, сөөк жуур жерге салып койгондор. ³⁰ Же Кудай Оны тиргизип алган. ³¹ Оныла кожо Галилейден чыгып, Иерусалим келген улуска Ол көп күндердин туркунына көрүнгөн. Эмди олор калык алдында Онын керечилери. ³² Бис слерге Сүүнчилү Жар айдып турубыс: Кудай Иисусты тиргизеле, ада-өбөккөлөргө берген сөзин биске, балдарына, бүдүргөн, ³³ экинчи сарында бичилгенинче: *«Сен – Менин Уулым, Мен бүгүн Сени туудым».*

³⁴ Ол чирибизин деп, Оны тиргискени керегинде Кудай мынайда айткан: *«Слерге Давидтин агару, чындык байлыгын берерим».* ³⁵ Онын учун Ол өскө жерде айдат: *«Бойыннын агарун чирип калатанын болдыртпазын».* ³⁶ Же Давид бойынын үйезинде Кудайдын табын бүдүреле, жада калган, ада-өбөкөлөрине биригип, чирип калган. ³⁷ Кудайдын Тиргискени дезе, чирибеген. ³⁸ Онын учун, эрлер, карындаштар, Иисуска болуп кинчектер ташталары слерге жарлалып турганын билигер. ³⁹ Ол ажыра бүдүп турган кажы ла кижин, Моисейдин Жасагы ажыра жайымдалып болбогон не ле немеден жайымдалат. ⁴⁰ Анайдарда, жарчылардын мынайда айтканы слерле болбозын деп чеберленигер: ⁴¹ *«Кудайдын үнин укнастар! Көрүгөр, кайкагар, жоготуп-тайылып калыгар, ненин учун дезе слердин күндеригерде Мен керек эдип жадым, кем слерге айтса, бого бүтпес эдигер».*

⁴² Олор синагогадан чыгып жадарда, бу айтканыгарды келер субботто айдыгар ок – дедилер. ⁴³ Жуун божоордо, көп иудейлер ле Кудайга чындык, иудей жангын алган кара жанду көп улус Павел ле Варнаванын кийнинен бардылар. Олор буларла эрмектежи, Кудайдын жакшылыгында болуп жүрүгөр деп, бүдүндирип турдылар.

⁴⁴ Ээчий субботто калада жаткандардын ончозына жуугу Кудайдын сөзин угарга жулды. ⁴⁵ Же иудейлер көп улусты көрөлө адаркап, Павелдин айтканына удурлажып, жамандап турдылар. ⁴⁶ Айдарда, Павел ле Варнава тидим айттылар:

– Кудайдын сөзи элден озо слерге жарлыкталар учурлу болгон. Же слер оны жектеп, бойыгарды бойыгар мөнкү жүрүмге жарабас эдип турганыгар учун кара жандуларга баштанып жадыбыс. ⁴⁷ Анайда

биске Кайракан jakыган жок беди: «*Јердин жаказына јетире аргадаш экелзин деп, Сени кара јандуларга жарык эттим*».

⁴⁸ Мыны угуп, кара јандулар сүүнип, Кайраканнын сөзин макка чыгарып турдылар. Мөңкү жүрүмге тудулган улус ончозы Кудайга бүтти. ⁴⁹ Кайраканнын сөзи ороон ичине таркап турды.

⁵⁰ Је иудейлер Кудайга чындык абакайларды ла каланын жарлу улусын сайгактап ийдилер, озор десе, Павел ле Варнавага удур астежү баштап, бойынын јеринен чыгара сүрдилер. ⁵¹ Озор буттарынан тоозынды озорго кактап, Иконияга келдилер. ⁵² Үренчиктер десе сүүнчиле, Агару Тынла толтырылып турдылар.

14

Павел ле Варнава Иконияда

¹ Иконияда андый ок болды. Озор иудейлердин синагогазына кирип, сөс айдарда, ума жок көп иудейлер де, еллиндер де Кудайга бүттилер. ² Багынбаган иудейлер десе кара јандуларды карындаштарга удур сайгактап ийдилер. ³ Андый да болзо, апостолдор анда тапту узак жүрүп, Кайракан керегинде тидим айдып турдылар. Кайракан десе, Бойынын јакшылыкту сөзинин чынын керелеп, озордын колыла билдилер ле кайкалдар јайаар болды. ⁴ Калада јаткандар эки јара бөлүнди: кезиги иудейлердин, өскөлөри десе апостолдордын јанында болгондор. ⁵ Кара јандулар ла иудейлер бойларынын бийлериле кожо Павел ле Варнаваны уятка түжүрип, ташла шыбалаарга јүткүп турарда, ⁶ озор мыны билип, Ликаониянын Листра ла Дервия калаларына ла озорды эбире јерлерге ырбап, ⁷ анда Сүүнчилү Јар јарлап жүрдилер.

Листрада ла Дервияда

⁸ Листрада буды баспас бир эр отурган. Энеден аксак туулган бойы, ол качан да баспаган. ⁹ Ол Павелдин айтканын угуп отурган. Павел ого кадай көрүп, ол бүдүп турганын, аргадалар аргалу болгонын билеле, ¹⁰ тын үнденип, айтты:

– Будынга түс тур!

Онызы тура јүгүрип, база берди.

¹¹ Павелдин эткенин көрөлө, улус ликаондоп кыйгырыжып чыкты:

– Кижн бүүдүмн алынган кудайлар биске түшти!

¹² Олор Варнаваны Зевс, Павелди дезе, сөс айтканы ол учун, Гермес деп турдылар.

¹³ Каланын ары жанында Зевстин өргөөзи турган. Онын абызы каалганын жанына букалар ла венотор экелип, улусла кожо тайылга эдерге турган. ¹⁴ Же Варнава ла Павел апостолдор мыны угала, кийимдерин жьрта тартып, кыйгы-кышкыла улустын өзөгине тап эдип киреле, ¹⁵ айттылар:

– Эрлер, слер нени эдип тураар? Бис слердий ок улус эднбис. Слерди бу төгүн кудайлардан тенгери ле жерди, талайды ла олордо барын жайаган тирү Кудайга баштанзын деп, слерге Сүүнчилү Жар жарлап жадыбис. ¹⁶ Öткөн үйелерде Ол ончо калыктарга бойынын жолыла жүрер жөп берген. ¹⁷ Же Ол Бойы керегинде керелеп, быйан эдип, тенгериден слерге жанмыр жаадырып, түжүм, аш-курсак берип, жүректереерди сүүнчиле толтырган.

¹⁸ Мынайда айдып, биске тайылга этпегер деп, улусты жүк арайдан бүүдүндирип салдылар. ¹⁹ Антиохиядан ла Икониядан иудейлер келеле, улусты сайгактап ийдилер. Павелди ташла шыбалап, өлүп калган болор деп, каланын ары жанына чыгарып, анда артырып койдылар. ²⁰ Уренчиктер оны эбире жуулыжып келерде, ол туруп, кала барды. Эртезинде дезе Варнавала кожо Дервия жаар жүре берди.

Антиохияга бурулганы

²¹ Олор бу калага Сүүнчилү Жар жарлап, тапту көп улусты уренчиктер эттилер. Кайра жанарда, Листраны, Иконияны ла Антиохияны табарып, ²² уренчиктердин тынын тынгыттылар. Кудайга жаантайын чындык болзын деп жакып, «Бис Кудайдын Каандыгына көп шыра өдүп кирер жанду» – деп, үредип турдылар. ²³ Кажы ла серкпеде жаандарды кол салып көстөйлө, Павел ле Варнава орозолоп мүргүйле, олорды бойлары бүткен Кайраканга берип койдылар. ²⁴ Онон Писидияны табарып, Памфилияга келдилер. ²⁵ Пергияда Кайраканнын сөзин жарлыктайла, Атталияга түштилер. ²⁶ Онон чыгала, Антиохия жаар жүстилер. Анайып, керекке Кудайдын жакшылыгы берилип, оны бүүдүрнп койдылар.

²⁷ Једип келеле, серкпени жууп, Кудай олорло нени эткенин ончозын, канайып Ол кара жандуларга бүүдеринин эжигин ачканын айттылар. ²⁸ Анда уренчиктерле кожо узак жүрдилер.

15

Иерусалимдеги жуун

¹Иудейден келген кандый да улус карындаштарды үредип турдылар:

– Моисейдин чүм-жангыла томдотпозогор, аргаданып болбозыгар.

²Павел ле Варнава олорло жөпсинбеди, мынызы жаан блааш-тартышка экелди. Айдарда, Павел, Варнава, бир кезик өскөзи де бу суракла апостолдорго ло серкпедеге жаандарга Иерусалим барсын деп шүүштилер. ³Анайдарда, серкпе олорды аткарып ийди, олор Финикия ла Самарды табарып, кара жандулардын Кудайга баштанганын жолой куучындап, ончо карындаштарды айдары жок сүүндирип турдылар.

⁴Иерусалимге једип келеле, серкпеге, апостолдорго ло серкпедеге жаандарга уткыдып, Кудай олорло нени эткенин, канайып кара жандуларга бүдерининг эжигин ачканын ончозын айдып бердилер.

⁵Је фарисейлердин үредүзиле башкарынып, бүдүп турган кезик улус өрө туруп, айттылар:

– Кара жандуларды томдоп, Моисейдин Јасагын бүдүрерин некеер керек.

⁶Апостолдор ло серкпедеге жаандар бу керектин аайына чыгарга јуулдылар. ⁷Узак шүүжүнүн кийнинде Петр өрө туруп, айтты:

– Эрлер, карындаштар! Кара жандулар менен Сүүнчилү Јардын сөзин угуп, бүтсин деп, Кудай баштамы күндерден ала ортогордо талдаш эткенин билеригер. ⁸Кижининг жүрегинде не барын билеечи Кудай биске чилеп, олорго Агару Тын сыйлап, кере берген. ⁹Јүректерин бүдетениле аругап, бистер ле олор ортодо бир башкаланыш этпеген. ¹⁰Айдарда, ада-өбөкөлөрис те, бис те апарып болбогон уур јүкти үренчиктердин мойнына артып, эмди Кудайды не керек ченеп јадыгар? ¹¹Је Иисус Кайраканнын јакшылыгыла олор чылап аргадаларыс деп, бүдүп јадыбыс.

¹²Ончолоры тымып, Варнава ла Павелди уга бердилер. Бу экү бойлоры ажыра Кудай кара жандулар ортодо кандый билдилер ле кайкалдар јайаганын куучындап тургандар. ¹³Олор унчукпай барарда, Иаков айдып баштады:

– Эрлер, карындаштар, айтканымды угугар! ¹⁴Кудай башталганынан ала кара жандулардан Бойынын адына учурлалган улус

талдап алганын Симон жартап берди. ¹⁵ Ол керегинде жарчылардын да сөстөри керелейт:

- ¹⁶ *«„Мынын кийинде бурулып,
Давидтин антарылган чадырын такыптап тударым,
жайрадылганын орныктырып тургузарым,
¹⁷ ортозында Менин адым адалар арткан улус
ла ончо калыктар Кайраканды бедирезин деп“.
Бу ончо керектерди эдип турган Кайракан анайда айдат».*

¹⁸ Бу ончо керектер Ого чак бүдөрдөн бери жарлу.

¹⁹ Онын учун Кудайга баштанып турган кара жандуларды бис буудактабас учурлу деп бодоп турум. ²⁰ Же чалуга тайган малдын эдин жибезин, балыр жүрүм жүрбезин, бууп өлтүргөн тындунын эдин ле кан жибезин деп*, ологго бичиир керек. ²¹ Моисейдин бичигени жебрен үйелерден бери калалар сайын жарлыкталып, кажы ла суббот күн синагогаларда кычырылат ине.

Апостолдордын самаразы

²² Онон апостолдор ло серкпедеге жаандар ончо серкпеле бойлоры ортодон эрлер талдап, Павелле, Варнавала кожо Антиохия жаар ийер деп шүүштилер: Варсава дейтен Иуданы ла Силаны. Бу эки эр карындаштар ортодо башчылар болгон.

²³ Олорло мындый самара ийдилер: «Апостолдор, серкпедеге жаандар ла карындаштар Антиохиядагы, Сириядагы ла Киликиядагы кара жанду карындаштарга эзен-амырын жетирип туру!

²⁴ Бистин бир кезик улузыс бистен жакылта албай, бойлорынын сөстөриле слерди түймедип**, тын-жулагарды өкпөөрткөнүн уктыбыс. ²⁵ Онын учун ончобыс жөп болуп, эрлер талдап, бистин сүүген Варнавала, Павелле кожо оlorды слерге ийер деп шүүштис. ²⁶ Бу экү Иисус Христос Кайраканыстын ады учун жүрүмин берген улус эди. ²⁷ Анайдарда, Иуда ла Силаны ийдис, оlor мыны ок слерге сөслө жетирер. ²⁸ Агару Тын ла бис мындый некелтеден башка, слерди неле де жоботпос деп шүүштис: ²⁹ чалуга тайганнын эдин, кан, бууп өлтүргөннин эдин

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «...бойлорына этпейин дегенди өскө улуска этпезин деп...»

** Кезик жебрен түрбектерде: «...слер томдолор ло Жасакты бүдүрер учурлу деп айдып...»

жибегер, балыр жүрүм жүрбегер*. Бойыгарды мынанг чеберлеп, жакшы эдеригер. Су-кадык жүрүгөр».

³⁰ Анайдарда, ийилгендер Антиохияга келеле, улусты жууп алып, самараны табыштырып бердилер. ³¹ Олор самараны кычырала, бу үредү-жакылтага сүүнип турдылар. ³² Иуда ла Сила, жарчылар болгон бойлоры, карындаштарды көп сөстөрлө үредип-жакып, Кудайга бүдер күүн-санаазын тыныттылар. ³³ Бир кезек өй жүрген кийнинде карындаштар оларды апостолдорго амырын алганча жандырып ийдилер**.

³⁵ Павел ле Варнава дезе, Антиохияда жүрүп, көп өскө улусла кожо үредип, Кайраканнын сөзин жарлыктап турдылар.

Павел ле Варнаваның айрылышканы

³⁶ Бир канча күннинг бажында Павел Варнавага айтты:

— Кайра бурулып, Кайраканнын сөзин бис жарлаган кажы ла каладагы карындаштарга жолыгып, кандый жаткандарын көрөли.

³⁷ Варнава бойыла кожо Марк дейтен Иоанны аларга сананган. ³⁸ Же Павел оларды Памфилияда артырып койгон, олорло кожо керекке барбаган кижини албас керек деп бодоп турган. ³⁹ Мынан улам олор ортодо тын жөпсинишпестер болуп, бой-бойлорынан айрылыжып калдылар. Варнава Маркты алып, Кипр жаар жүсти. ⁴⁰ Павелди дезе карындаштар Кайраканнын жакшылыгына берип койдылар. Ол бойына Силаны талдап, жолго көндүкти. ⁴¹ Сирия ла Киликияны табарып, серкпелерди тындып жүрди.

16

¹ Павел Дервияга, онон Листрага жетти. Анда Тимофей деп үренчик болгон. Энези бүдүп турган иудей кижы, адазы дезе еллин болгон. ² Тимофей керегинде Листрада ла Иконияда жүрген карындаштар керелеп тургандар. ³ Павел оны жолго кожо барзын деп күүнзеп, ол жерлерде жүрген иудейлерге болуп оны томдоды, ненин учун дезе, онын адазы еллин деп, ончозы билер болгон.

* Кезик жебрен түрбектерде: «Бойыгарга этпейин дегенди өскө улуска этпегер».

** Кезик жебрен түрбектерде: ³⁴ «Же Сила артып калар деп шүүди».

⁴ Олор калаларды табарып, Иерусалимде апостолдор ло серкпедеги жаандар чыгарган жөптөрдү бүдүрсин деп, жакып тургандар. ⁵ Серкпелер бюджетениле тыгып, тоозыла күнүн сайын арбындап турган.

Павелди Македонияга кычырганы

⁶ Агару Тын олорго Асияда сөс жарлыктаарга болдыртпады. Олор Фригия ла Галатия ороонды өдөлө, ⁷ Мисияга једип, Вифиния јаар барарга ченештилер, је Иисустын Тыны олорды божотподы. ⁸ Мисияны өдөлө, Троадага түштилер.

⁹ Түнде Павелге көрүлте болды. Македониянын кандый да эри: – Македонияга келип, биске болуш! – деп, оны сурап турды.

¹⁰ Бу көрүлтенин кийнинде Кудай бисти олорго Сүүнчилү Јар јарлаарга кычырган туру деп, бу тарый Македония атанар шүүлте эттис.

Лидиянын Кудайга баштанганы

¹¹ Троаданан чыгып, Самофракияга көнү келдис, эртезинде десе Неапольго. ¹² Оноортынан чыгала, Македониянын баштапкы бөлүгинде Римнин колониязы болгон Филиппыга келдис. Анда тоолу күн жүрдис. ¹³ Суббот күнде каладан чыгып, бистин санаабысла, улус мүргүйтен тура турган суунун жаказына келдис. Анда јуулган үй улусла отуруп эрмектештис. ¹⁴ Мында ок Фиатир каладан келип, кубакай-кызыл бөслө садыжып турган Лидия деп бир үй кичи болгон. Ол, Кудайды байлап жүрген бойы, угуп турарда, Павелдин айтканын көксине алынзын деп, Кайракан онын жүрегин ачты. ¹⁵ Ол айылдагы улузыла кожо креске түжеле, бисти сурап, мени Кайраканга бүдүмјилү деп турган болзогор, айлыма кирип, менде јадыгар деп, сөстөп алды.

Павел ле Силаны түрмелегени

¹⁶ Бир күн улус мүргүйтен турага барып јатсабыс, биске ырымдаачы тынга каптырган бир јалчы үй кичи туштады. Ол ырымдап, бойынын ээлерине јаан кирелте экелип турган. ¹⁷ Павелди ле бисти ээчип, ол кыйгырып турды:

– Бу улус – Öрө турган Кудайдын кулдары! Олор слерге аргаштын јолын јарлап јадылар!

¹⁸ Мынайда ол канча күнге улай айдып келди. Павелдин коронына тийип, кайа көрүп, тынга айтты:

– Иисус Христостын адыла сеге жакарып турум: бу кижиден чык!
Тын бу тарый чыга берди.

¹⁹ Онын ээлери кирелте алар ижемји жылыйганын көрөлө, Павел ле Силаны тудуп, тепсенге жандага алып бардылар. ²⁰ Олорды колониянын жаандарына экелип, айттылар:

– Бу улус, иудей бойлоры, бистинг каланы шакпырадып, ²¹ бистерге, Римнин улузына, алынарга да, бүдүрерге де жарабас чүм-жанбарды жарлап жат.

²² Калык база олорго удур туруп чыкты. Колониянын жаандары десе олордын кийимин ушта тартып, шыйдамдазын деп жакардылар. ²³ Олорды көп соголо, түрмелеп, жазап каруулдазын деп, каруулчыкка жакардылар. ²⁴ Ол андый жакару алала, олорды ич түрмеге сугуп, буттарын кижендеп койды.

Павел ле Силанын кайкамчылу жайымдалганы

²⁵ Түн аразы киреде Павел ле Сила Кудайга мүргүп, сарнагандар. Кижендүлөр десе олорду угуп тургандар. ²⁶ Кенетийин тын жер силкинип, керек десе түрменин төзи жайкана берди. Бу тарый ончо эжиктер ачылып, ончозынын кижендери когызай берди. ²⁷ Каруулчык ойгоноп келеле, түрменин эжиктери ачык болгонын көрүп, кижендүлөр кача берген болор деп, кылышты ала койып, сайынарга жаады. ²⁸ Же Павел тын кыйгырып ийди:

– Бойыңа жаман неме этпе, ончобыс мында инебис!

²⁹ Ол от некеп, кийдире жүгүреле, Павел ле Силанын алдына сертилдеп жыгылды. ³⁰ Олорды мынаар чыгарып, айтты:

– Бийлерим, аргаданарга нени эдейин?

³¹ – Иисус Кайраканга бүт. Ол тушта сен де, айылдагы улузын да аргадаларыгар – деп, олор каруу жандырдылар.

³² Павел ле Сила ого ло онын айлындагы ончо улуска Кайраканнын сөзүн жарлыктадылар. ³³ Ол ло күн түнде түрменин каруулчыгы олордын шырказын јунуп, бойы да, айылдагы улузы да бу бойынча креске түшти. ³⁴ Онон олорды айлына экелип, күндүкүрөө этти, Кудайга бүттим деп, айылдагы улузыла кожо сүүнди.

³⁵ Таң адып келерде, Павел ле Силаны божотсын деп, колониянын жаандары каланын жалчыларын ийди. ³⁶ Түрменин каруулчыгы бу керегинде Павелге јетирип, айтты:

– Колониянын жаандары слерди божотсын деп, улус ийди. Анайдарда, эмди чыгып, амырды алганча барыгар.

³⁷Je Павел олорго айтты:

– Бисти, Римнин улузын, ончо улус көзинче жаргылабай сого-ло, түрмелеп койгондор. Эмди туйказынан сүрүп жаткан ба? Жок туру! Келип, бисти бойлоры чыгарсын.

³⁸Каланын жалчылары бу сөстөрдү колониянын жаандарына айдып бардылар. Олор Павел ле Сила Римнин улузы деп угала, коркый бердилер. ³⁹Келеле, олордын алдына жаманын таштазын деп сурап, түрмеден чыгарала, каладан жүре берзин дедилер. ⁴⁰Олор десе түрмеден чыгала, Лидия-эшке келдилер. Анда карындаштарды көрөлө сергидип, жолго көндүктилер.

17

Павел ле Сила Фессалоникада

¹Олор Амфиполь ло Аполлонияны табарып өдөлө, Фессалоникага келдилер. Анда иудей синагога болгон. ²Павел бойынын жанынча ого кирип, үч субботко улай олорго Чийимдерден айдып, ³Христос кыйналар ла тирилер учурлу болгон деп, менин слерге жарлап турган Иисус – Ол Христос деп, жартап ла көргүзип турган. ⁴Олордын кезиги бүдүп, Павел ле Силага кожуды, анайып ок Кудайга чындык сүрекей көп еллиндер ле ас эмес абакайлар. ⁵Je иудейлер күйүнүп, тепсенген бир кезик кулугурларды табала, жуулыжып алып, каланы күйбүреде бердилер. Иасон-эшке келеле, Павел ле Силаны улуска алып чыгарга, некеп турдылар. ⁶Je олорды таппай салала, Иасонды ла бир кезик карындаштарды каланын жандарына апарып, кыйгырыжып турдылар:

– Калыкты түйметкен бу улус бери де келди! ⁷Иасон десе олорды айлына кийдирген! Олор ончозы каганнын жакаруларын бузып, өскө кижини, Иисусты каан деп адап жадылар.

⁸Жуулган улус ла каланын жандары мыны угала чочып, түймеже бердилер. ⁹Иасоннон ло өскөзинен де ордына неме алала, олорды божодып ийдилер.

Верияда

¹⁰Карындаштар десе саадабай түнде Павел ле Силаны Верия жаар аткардылар. Верияга келеле, олор иудей синагогага бардылар.

¹¹Мындагы улус Фессалоникадазынан керсү болгон: олор Павелдин

жарлыктаганыла ба деп билерге, күнүн сайын Чийимди шинжүлөп, сөсти кичеенип жуудып алдылар. ¹² Олордын көбизи бүтти, анайып ла ас эмес елдин абакайлар ла эрлер. ¹³ Же Павел Кудайдын сөзин Верияда база жарлыктаганын Фессалониканын иудейлери билеле, бери де келип, калыкты түймедип, сайгактай бердилер. ¹⁴ Айдарда, карындаштар Павелди талай жаар ылтам аткардылар. Сила ла Тимофей десе артып калдылар.

Павел Афиныда

¹⁵ Павелди үйдөшкөн улус оны Афиныга жетирдилер. Сила ла Тимофей ого капшай келзин деп, Павелден жакылта алала, жолго көндүктилер. ¹⁶ Павел олорды Афиныда сакып, кала чалуларла толо болгонын көрүп, онын бойында тыны чукулданып турды. ¹⁷ Ол синагогада иудейлерле, Кудайды байлаган улусла, күнүн сайын тепсенде туштаган улусла эрмектешип, шүүжип жүргөн. ¹⁸ Кезик айлаткыштар: эпикурлар ла стоиктер оныла туштажып тургандар. Кезиги айдышты:

– Бу калырууш нени айдарга туру?

Кажылары:

– Ол өскө кудайлардын жарлыкчызы болгодый – дешти.

Павел Иисус ла тирилетени керегинде Сүүнчилү Жар жарлаганы учун, олор анайда айткандар.

¹⁹ Оны ареопагга* экелип, сурадылар:

– Сен жарлыктаачы бу кандый-андый жаңы үредү болгонын билер учурыс бар ба? ²⁰ Кулагыска сан башка немелер айдадың. Онын учун ол не атасы деп, билерге турубус.

²¹ Афинынын улузы ла анда жаткан өскө жердин улузы десе кандый бир жаңы неме керегинде айдып эмесе угуп ой өткүрерин артыксынатан.

²² Павел ареопагтын алдына туруп, айтты:

– Афины эрлери! Слердин анчада ла кудайзак болгоныгарды ончозынан көрүп турум. ²³ Мен базып жүрүп, слердин агарулыктарды аяктап, керек десе «Жарты жок Кудайга» деп бичиктү тагылга учурадым. Оны, слердин билбей жадып байлап турганыгарды, слерге жарлыктап турум.

²⁴ Телекейди ле анда не барын жайаган Кудай – тенери ле жердин Кайраканы. Ол кижинин колы туткан өргөөлөрдө журтабай

* Каланын энг тоомжылуу улузы жуулатан жер.

јат. ²⁵ Кижинин колы иштейтени Ого керек јок: Ол Бойы ончозына јүрүм, тыныш ла бастыразын сыйлап јат. ²⁶ Јер-үстинде јүрзин деп, Ол јангыс каннан бастыра кижиликти јайап, олордын јүрер өйин ле јадар јеринин кыйузын темдектеген. ²⁷ Кудай Бойын бедирезин деп јат, Оны сескилегей не, тапкылагай не. Андый да болзо, Ол кажыбыстан ла ыраак эмес. ²⁸ Бис Онын Бойында јүрүмдү, кыймыктанып, јүрүп јадыс ине, слердин үлгерчилердин кезиги айткан чылап: «Бис Онын угы-төзинен».

²⁹ Анайдарда, Кудайдын угы-төзинен болорыста, Кудайлык алтынга, эмезе мөнгүнге, эмезе ташка – чүмдешле јайалган, кизи шүүп тапкан сүрге кеберлеш деп, бис сананбас учурлу. ³⁰ Кудайды билбегенис учун Ол бисти бурулабай, эмди ончо улусты кайда ла кинчегин алынып, Ого баштансын деп јакарат. ³¹ Ол чындыкла јаргылайтан күнди темдектеп койгон. Телекейди Ол Бойы туткан Кижиден јаргылаар; Оны тиргизеле, ончозына кере берген.

³² Өлгөндөрдиг тирилери керегинде угала, кезиги шоодып-электеди, кезиги айтты:

– Ол керегинде сени база бир тушта угарыс.

³³ Павел олордон јүре берди. ³⁴ Је кезик улус ого биригип, Кудайга бүтти. Олордын ортозында ареопаг кижизи Дионисий, Дамарь деп атту үй кизи ле өскөзи де болгондор.

18

Павел Коринфте

¹ Мынын кийинде Павел Афиныны артырып, Коринф келди.

² Понтто алтайлу Акила деп бир иудейди тапты. Эш-нөкөри Прискиллала кожо ол јуукта јангы Италиядан келген, ненин учун дезе Клавдий ончо иудейлерди Римди таштап барзын деп јакарган. Је бат, Павел олорго келди. ³ Эткен-тутканы јангыс – байкан эдер устар болордо, Павел олордо артып, кожо иштеди. ⁴ Кажы ла суббот күн синагогада сөс айдып, иудейлерди ле еллиндерди бүдүндирип турды.

⁵ Македониядан Сила ла Тимофей келерде, Павел сөскө башкартып, Иисус – ол Христос деп, иудейлерге кереледи. ⁶ Је олор удурлажып, јамандап турарда, Павел кийимин кактап, айтты:

– Слердин каныгар слердин бажыгарга болзын. Мен ару. Эмди кара јандуларга барып јадым.

⁷ Онон чыгып, синагогага коштой айылга келди. Анда Кудайды байлап жүрген Тит Иуст деп кижиге жаткан.

⁸ Синагоганын жааны Крисп айылдагы улузыла кожо Кайраканга бүтти. Павелди уккан коринфтердин көбизи база бүдүп, креске түштилер.

⁹ Түндө Павелге көрүлгө болуп, Кайракан ого айтты:

– Коркыба, айдып тур, тымыба. ¹⁰ Мен сениле кожо инем. Сеге кем де жаманын жетирип болбос, ненин учун десе бу калада Менде көп улус бар.

¹¹ Павел оморды Кудайдын сөзине үредип, анда бүдүн жарым жыл жүрди.

¹² Галлион Ахаиянын проконсулы болордо, иудейлер Павелге удурга үүрлөжип, оны жаргыга алып келеле, ¹³ айттылар:

– Бу кижиге Кудайды Жасакла эмес байлаарына улусты үредип жат.

¹⁴ Павел айдарга жеткелекте, Галлион иудейлерге баштанды:

– Иудейлер! Кандый бир каршулу эмесе жаман керек болгон болзо, менде слерди угар шылтак болор эди. ¹⁵ Же блааш-тартыш сөс, ат-жолдор ло слердин Жасагар керегинде өдүп турган болзо, аайына бойыгар чыгыгар: мында мен жаргычы болор күүним жок.

¹⁶ Анайда айдала, оморды жаргыдан сүрүп ийди. ¹⁷ Айдарда, ончозы синагоганын жааны Сосфенди тудала, жаргынын туразынын жанында сого бердилер, же Галлион оны бир де керекке албады.

Павелдин Антиохияга бурулганы

¹⁸ Павел Коринфте тапту узак жүреле, карындаштарла жакшылажып, Сирия жаар жүсти. Прискилла ла Акила оныла кожо болгондор. Павел, Кудайга чертүү бойы, Кенхреада чачын тоорды.

¹⁹ Ефеске жеделе, Прискилла ла Акиланы анда артырып, бойы десе синагогага кирип, иудейлерле эрмектешти. ²⁰ Омор узакка артып калзын деп сураарда, болбоды. ²¹ Же оморло жакшылажала*, Кудайдын табы болзо, слерге ойто буруларым дейле, Ефестен жүзүп ийди**. ²² Кесарияда бололо, Иерусалимге келди, серкени уткыйла, Антиохия жаар барды. ²³ Анда бир кезек жүреле,

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «...жууктап келеткен байрамды мен кыйалта жогынан Иерусалимде өткүрер учурлу...»

** Кезик жебрен түрбектерде: «Акила ла Прискилла десе Ефесте артып калдылар».

жолго көндүктү. Галатия ороонды ла Фригияны ээчий-деечий табарып, ончо үренчиктердин бүдетен күүн-санаазын тындып турды.

Аполлостың Ефесте ле Ахаияда жарлыктаганы

²⁴Ефесте Александрияда алтайлу Аполлос деп бир иудей келди. Аполлос чечен тилдү эр, Чийимдерди жакшы билер кижиге болгон. ²⁵Ол, Кайраканның жолының баштамызына үредилген бойы, Иоанның креске түжүрөтенин жүк билип, тыныла күйүп, Иисус керегинде чын-чике айдып ла үредип жүрген. ²⁶Ол синагогада тидим айдып баштады. Оныйын угала, Прискилла ла Акила оны айлына кычырып, ого Кудайдың жолын мынан чике жартап бердилер. ²⁷Аполлос Ахаияга барарга турарда, карындаштар оны сергидип, андагы карындаштарга самаралар бичип, оны жуудып алзын деп сурадылар. Ол оноор једип барала, Кудайдың жакшылыгыла бүде бергендерге көп болушты. ²⁸Ол ончо улус алдында иудейлердин шүүлтезин јектеп, Иисус – ол Христос деп, Чийимдерле чынын керелеп турган.

19

Павел Ефесте

¹Аполлос Коринфте болгон өйдө Павел төң јерлерди өдөлө, Ефесте келди. Анда бир канча үренчиктер табала, ²олордон сурады:

– Кудайга бүделе, Агару Тынды алындыгар ба?

– Агару Тын барын укпадыс та – деп, оло каруу јандырдылар.

³Айдарда, Павел сурады:

– Слер канайда креске түшкенигер?

– Бис Иоанның крезине түшкенис – деп, оло каруу јандырдылар. ⁴Павел айтты:

– Иоанн улуска кинчектеригерди алынып, Кудайга баштаныгар деп айдып, оло креске түжүрген. Оло кийнинен келип јатканга – Иисуска бүдүгер деген.

⁵Оло мыны угала, Иисус Кайраканның адында креске түштилер. ⁶Павел кол салып алкаарда, оло Агару Тын түжүп, өскө тилдерле эрмектенип, јарчы болуп айда бердилер. ⁷Булар бастыразы он эки кире кижиге болгон.

⁸ Павел синагогага кирип, Кудайдын Каандыгы керегинде сөс блаажып ла бүдүндирип, үч айга тидим жарлыктаган. ⁹ Же кезик улус катурканып, жуун алдында Кайраканнын жолун жамандап, бүтпей барды. Айдарда, Павел олордон жүре берди. Үренчиктерди бойыла кожо алып, Тираннын сургалында кажы ла күн эрмек-куучын өткүрер болды. ¹⁰ Анайып эки жылдын туркунына болды, онын учун Асияда жаткан ончо иудейлер де, еллиндер де Кайраканнын сөзүн уктылар.

¹¹ Кудай дезе Павел ажыра сан башка кайкамчылу ийде-күчтү керектер жайаар болды. ¹² Керек дезе, ол кийген арчуулдарды ла курларды алып, оору улуска тийгискенде, олар жазылып, кара желбистер чыгып тургандар.

¹³ Онон болгой неме билер бир кезик тенибер иудейлер де өзөк-буурында кара желбистер бар улустын алдында Иисус Кайраканнын адын адап, айдар болдылар:

– Павел жарлыктаачы Иисустын адыла слерге жакарып турубус!

¹⁴ Булар иудей укту улу абыс Скеванын жети уулы болгон. ¹⁵ Же кара желбис олорго айтты:

– Иисусты билетен эдим, Павел де меге таныш, а слер кемдер?

¹⁶ Өзөк-буурында кара желбистү кижилер олорго чурап барала, ончолорынын той-токтогун берди, олар байа айылдан керек дезе куу-жыланаш ла каны-жини жайраган чыга жүгүрдилер.

¹⁷ Бу болгоны Ефесте жаткан ончо иудейлерге де, еллиндерге де угуларда, ончолорынын коркыжы келди, Иисус Кайраканнын ады улуркадылды. ¹⁸ Кудайга бүткендерден көп улус келип, бойлорынын керектерин ачып ла жарлап турдылар. ¹⁹ Илбизиндеп жүргендердин тапту көбизи түрбектерин чогул, ончо улус көзинче өртөдилер. Баазын чотоп көрөрдө, бежен мун мөнгүн акчага турар болды.

²⁰ Кайраканнын сөзи анайып элбеде жайылып, күч алынып турды.

²¹ Мынын кийинде Павел Македония ла Ахаияны өдөлө, Иерусалимге барар деп, тынга баштадып шүүп, айтты:

– Анда бололо, меге Римди де көрөр керек.

²² Болушчыларынын экүзин – Тимофей ле Ерасты Македония жаар ийип, бойы кезек өйгө Асияда артып калды.

Ефестеги түймеен

²³ Бу өйдө Кайраканнын жолына удур жаан түймеен болды.

²⁴ Мөнгүн эдимдердин узы Димитрий деп кижилер мөнгүннен Артемиданын өргөөзинин сомдорун эдип, устарга жакшы иштеп алар

арга берип турган. ²⁵Ол буларды ла андый ок өскө дө устарды жууяла, айтты:

– Најылар! Бу иштен аргалу жадыныс камаандузын билеригер.

²⁶Кижинин колыла эдилгени кудайлар эмес деп айдып, бу Павел бойынын үредүзиле жагыс та Ефесте эмес, је Асия ичинде көп улусты жаман керекке баштап алганын көрүп ле угуп жадыгар.

²⁷Биске онын јеткер-чочыдузы жагыс та ижибисти кыйа көрүп баштаарында эмес, је улу абакай кудай Артемиданын өргөөзин неге де бодобой баргылаар, бастыра Асия ла телекей бажырган кудайыс улу болгон учурын јылытар.

²⁸Мыны угала, оло казырланып,

– Ефес Артемидазы улу! – деп, кыйгырыжа бердилер.

²⁹Кала күйбүреп, Павелдин эки јолдожын – Македониянын улузын Гаий ле Аристархты тудуп, улус жуулатан јер јаар ончозы бир кижидий јүткүдилер. ³⁰Павел улустын өзөгине барып кирейин деерде, үренчиктер оны божотпой турдылар. ³¹Анайда ок Асиянын кезик јаандары, Павелдин најылары, ого улус ийип, жуунга барбазын деп сурадылар.

³²Ол өйдө бирүзи бир, экинчизи эки деп кыйгырыжып турды, ненин учун дезе жууннын аайы-бажы јок болгон. Не керектү жуулганын көбизи билбес те болгон. ³³Ол тушта иудейлер Александр деп кижини ичкери чыгаргандар. Кезиктери улус ортодон ого јөп айдып турдылар. Александр колыла жагып, улуска сөс айдарга сананды. ³⁴Је ол иудей кижиге болгонын билеле, ончозы бир үнле: «Ефес Артемидазы улу!» – деп, кыйгырыжып чыкты. Мынайда эки саат кире кыйгырдылар. ³⁵Каланын качызы ололды токунадала, айтты:

– Ефес эрлери! Ефес кала улу Артемиданын ла тенериден түшкен онын сүр-кеберинин коручызы болгонын ак-јарыкта кем билбес? ³⁶Мында блааш-тартыш јок болзо, слерге токыналу болор, изү тарыйын неме этпес керек. ³⁷Слер дезе өргөөни де тонобогон, абакай кудайысты да јамандабаган бу эрлерди экелдигер. ³⁸Димитрий ле оныла кожо өскө дө устар кем кижиге комудалду болзо, јаргы ла проконсулдар бар: бой-бойларына комудазын. ³⁹База кандый-бир неме бедиреп турган болзогор, оныгар учурлу жуунда көрүлер. ⁴⁰Бу жуун учун актанып болбозыс, бир де шылтак јокко бүгүн болгон түймеен учун бисти бурулаар чочыду бар.

Мынайда айдала, ол жуулган улусты божодып ийди.

20

Павел Македония ла Грецияда

¹Түймеен токтоордо, Павел үренчиктерди алдырып, оларды үредип жакыйла, жакшылажып, Македония жаар атанды. ²Андагы жерлерди өдүп, бүдүп тургандарды көп сөстөрлө тынгыдып, Елладага келди. ³Анда үч ай жүрүп, Македонияла бурулар деп шүүди, ненин учун дезе ол Сирия жаар жүзүп баратса, иудейлер оны өлтүрерге тургандар. ⁴Оны Вериянын кижизи Пирр уулы Сосипатр, Фессалоникадан Аристарх ла Секунд, Дервиянын кижизи Гаий, Тимофей, Асиядан Тихик ле Трофим үйдежип жүргендер. ⁵Олор озолоп барала, бисти Троядада сакыгандар. ⁶Бис дезе, ачыбаган калаш быжырып жийтен күндердин кийнинде Филиппыдан жүзүп чыгала, беш күннен ологго Троядага једип бардыс. Анда јети күн жүрдис.

Павелдин уулды тургискени

⁷Суббот күннин кийнинде үренчиктер калаш сындырарга јуулышты. Эртезинде атанар деп, Павел олорло эрмектежип, тун ортозына јетире сөс айтты. ⁸Бис јуулган үстиндеги кыпта көп жарыткыш күйүп турган. ⁹Павелдин эрмек-куучыны удап барадарда, көзнөктө Евтих деп бир уул үргүлөп отурган. Учында уйкуга јыга соктырып, үчинчи каттан антарыла берди. Оны јерден көдүрдилер; ол божоп калтыр. ¹⁰Павел тужүп, онын үстине јаба јадып, айтты:

— Түймешпегер, онын јулазы бойында.

¹¹Өрө чыгып, калаш сындырып, ајанды; таг атканча тапту эрмектежеле, јолго көндүкти. ¹²Бу тужында уулды эзен-амыр бойын экелип, айдыжы јок сүүнип, токунап калдылар.

Трояданан Милет јаар јорыктаганы

¹³Бис дезе керепле Асс жаар озо јүстис. Павелди анда отургызып аларга турганыс, ол бойы оноор јойу барар деп шүүп, анайда јакарган. ¹⁴Биске ол Ассста туштаарда, оны керепке алып, Митилинага келдис. ¹⁵Оноортынан жүзүп чыгала, эртезинде Хиоско тендештис, соңы күн дезе Самоско јеттис, база бир күннен Милетке

келдис. ¹⁶ Асияда саадап калбаска, Павел Ефести табарбас деп шүүген. Ол, аргалу болзо, Беженинчи дейтен күнде Иерусалимде болорго бачымдап турган.

Серкпедеге жаандарла айрылышканы

¹⁷ Павел Милеттен Ефес жаар улус ийип, серкпедеге жаандарды бойына алдырды. ¹⁸ Олор једип келерде, айтты:

— Асия келгели, баштапкы күннен ала слерле кожо кажы ла күн канайда жүргенимди билеригер: ¹⁹ бастыра бойым јобожып, көстин јажын төгүп, иудейлердин кара санаазынан улам меге једишкен ченелтелерди өдүп, Кайраканга иштедим. ²⁰ Слерге не де керегинде јарлыктагамда, слерди ончо улус алдында ла айылдар сайын неге де үреткемде, тузалу бир неме божотподым. ²¹ Кудайга баштанатаны, Иисус Христос Кайраканыска бүдетени керегинде канайып иудейлерге, анайып еллиндерге де кереледим. ²² Је бат, эмди Тыннын күүнине багып, Иерусалим жаар жүрүп отурум, анда меге не туштаарын билбей јадып. ²³ Билетеним јангыс: мени кыңы ла ачу-корон сакып јат деп айдып, Агару Тын ончо калалар сайын меге керелейт. ²⁴ Је мен жүрүмимди эмеш те баалабай јадым, Иисус Кайраканнан алган ижимди ле керегимди — Кудайдын улу јакшылыгынын Сүүнчилү Јарын јарлыктайтанын бүдүрип божодотон ло болзом. ²⁵ Каандыкты јарлыктап, ортогордо базып жүрген бойымнын чырайымды кемигер де база көрбөс деп, эмди мен билерим. ²⁶ Онын учун бүгүн слерге керелеп турум: ончозынын канынан мен ару, ²⁷ ненин учун дезе, бир де јажырбай, Кудайдын амадузын слерге јарлыктагам.

²⁸ Бойыгарды ла ончо үүрди чеберлеп корыгар! Күдүчилер үүрин кичеегени чилеп, слер де Бойынын каныла Ол јөөгөн Кудайдын Серкпезин — Агару Тын слерди ондо јааны эдип туткан Серкпени кичеегер. ²⁹ Јүре берзем, слерге казыр бөрүлер кирип, үүрге килебезин билерим.

³⁰ Үренчиктерди баштап алып, бойынын кийнинен апарарга, күн-тескери неме айдар улус слердин де ортогордон табылар. ³¹ Онын учун ойгу болугар! Үч јылга кажыгарды ла көстин јажыла тун-түш токтобой үреткенимди ундыбагар.

³² Эмди слерди, карындаштар, Кудайдын ла Онын сөзинин јакшылыгы алдына тургузып јадым. Ол слерди тынгыдар ла бойын Кудайга берген улус ортодо энчи берер аргалу. ³³ Мен кемнен де мөнгүн де, алтын да, кийим де алайын дебедим. ³⁴ Меге ле мениле

кожо жүрген улуска керектү немелерди бу кызыл колымнын күчиле иштеп алганымды бойыгар билеригер. ³⁵ Мынайда иштеп, аргачыдал жок улусты жөмөөр керек, Иисус Кайраканнын Бойынын «Алып турганы эмес, берип турганы онон артык жежиктү» деген сөзүн ундыбас керек деп, слерге ончо жанынан көргүстим.

³⁶ Мынайда айдала, ол чөгөдөп, олорло кожо мүргүди. ³⁷ Ончолоры ыйлап, Павелдин мойнына артылып, оны окшоп турдылар. ³⁸ Анчада ла чырайымды база көрбөзигер дегенине санааркадылар. Онон оны керепке жетире үйдежип койдылар.

21

Иерусалим жаар жолдо

¹ Олордон айрылып, жүзүп чыгала, көнү жолло Коско, эртезинде Родоско, оноортынан Патарага келдис. ² Финикия жаар барып жаткан кереп таап, ого отуруп, жүзүп ийдис. ³ Кипр көрүнип келерде, оны түштүктөй өттис, Сирия жаар ууланып, Тирдин жарадына токтодыс, ненин учун десе анда керептин кожын түжүрер керек болгон. ⁴ Үренчиктер табала, олардо жети кондыбыс. Олор Павелди Иерусалим барбазын деп, Тынла айдыжып турдылар. ⁵ Бу күндерди өткүреле, чыгып бардыс. Бисти ончолоры үйлери, бала-барказыла кожо керек десе каланын ары жанына жетире үйдештилер. Талайдын жарадында чөгөдөп, мүргүдис. ⁶ Бой-бойысла жакшылажала, керепке отурдыс, олар десе айлына жандылар.

⁷ Жүзүп божойло, Тирден Птолемаидага једип келдис. Анда карындаштарды уткыйла, олардо бир кондыбыс. ⁸ Эртезинде атанып, Кесарияга келдис. Сүүнчилү Јардын жарлыкчызы, јети болушчынын бирүзи Филипп-эшке кирип, ондо артып калдыс. ⁹ Ол Кудайдын сөзүн жарлап жүрген төрт кысту болгон. ¹⁰ Анда көп күндерге саадап калдыс. Бу өйдө Иудейден Агав деп бир жарчы келди. ¹¹ Биске кирип, Павелдин курын алала, бойынын колы-будын күлүп, айтты:

– Агару Тын мынайда айдат: «Бу курдын ээзи болгон эрди иудейлер Иерусалимде мынайда ок күлүйле, кара јандулардын колына берер».

¹² Мыны угала, бис те, јербойынын да улусы Павелди Иерусалим барбазын деп сурадыбыс. ¹³ Је Павел каруу јандырды:

– Слер кайттыгар? Сыктажып, жүрегимди шыркалап, канайып туругар? Мен күлүдерден болгой, Иисус Кайраканнын ады учун Иерусалимде өлөргө дө белен.

¹⁴Ол жөпкө кирбей турарда, бис токунап,

– Кайраканнын табы болгой – дештис.

¹⁵Бу күндердин кийнинде шыйдынала, Иерусалим бардыс.

¹⁶Кесариядан бисле кожо үренчиктердин кезиги барып, Мнасон-эшке токтоорго, бисти ого апаргандар. Ол эртеги үренчиктердин бирүзи, Кипрдин кижизи, болгон.

Иерусалимде

¹⁷Иерусалимге келеристе, карындаштар бисти сүүнчилү уткыды. ¹⁸Эртезинде Павел бисле кожо Иаковко барды. Серкпедеги жаандар база ончозы келди. ¹⁹Павел оморды уткыйла, онын иштеп жүргениле кара жандулар ортодо Кудай нени жайганын жүргеери айда берди. ²⁰Мыны угала, омор Кудайды алкап, Павелге айттылар:

– Көрүп турун ба, карындаш, иудейлерден канча түмен кижжи Кудайга бүткенин, омор ончозы Жасакка жайылган улус. ²¹Кара жандулар ортодо жаткан ончо иудейлерди балдарын томдобонын, чүм-жандарла жүрбезин деп, Моисейдин Жасагынан туура барарына үредип турган деп, сен керегинде оморго айткандар. ²²Айдарда, бис канайдалы? Улус жуулатан эмтир, омор сени келген деп, угуп ийер эмей. ²³Сен бистин айтканыбысча эт. Бисте Кудайга черттү төрт кижжи бар. ²⁴Оморды алып, кожо арутал, баштарын кайчылап алзын деп, омор учун төлөп бер. Ол тушта сен керегинде омордын укканы чын эмес, сен бойын да Жасакты бүдүрүп жүргенчен деп, ончозы билип алар.

²⁵Кудайга бүткен кара жандулар керегинде айткажын, оморго бис самара ийип, чалуларга тайганнын эдин, кан, бууп өлтүрген тындунын эдин жибей, балыр жүрүм жүрбей, бойлорын чеберлезин деп жакыганыс.

²⁶Айдарда, Павел бу улусты алып, оморло кожо аруталды. Эртезинде Öргөөдө кирип, аруталыштын күндери качан туузыларын ла омордын кажызы ла учун качан тайылга эдилерин жарлады.

Павелди каруулга алганы

²⁷Аруталыштын жети күни туузылып жадарда, Асиянын иудейлери Павелди Öргөөдө көрөлө, улусты түймедип, оны тудала, ²⁸кыйгырыжа бердилер:

— Израильдин эрлери, болужыгар! Бу кижии кайда ла ончо улусты калыкка, Јасакка ла бу јерге удурә үредип туру. Эм болбосто Öргөөгө еллиндерди кийдирип, бу агару јерди быртыткан.

²⁹ Олор мынын алдында калада оныла кожо Ефестин Трофим деп кижизи жүргенин көргөндөр, онын учун Павел оны Öргөөгө кийдирген деп санангандар.

³⁰ Кала көдүрөзи көйлөп чыкты, көп улус жүгүрижип келди. Павелди тудала, Öргөөдөн мынаар алып чыктылар, ол ло тарый эжиктерди бөктөп ийдилер. ³¹ Олор Павелди өлтүрөргө турарда, бастыра Иерусалим түймөп јат деп, рим черүчилдердин мун бажына табыш јетти. ³² Ол тургуза ла јуучылдарды ла јүс баштарын алып, олор јаар ууланды. Мун бажын ла јуучылдарды көрөлө, Павелди сокпой бардылар. ³³ Айдарда, мун бажы Павелге базып келеле, оны каруулга алып, эки кыңыла кыңылазын деп јакарды, ол кем, нени эткен деп сурады. ³⁴ Улус аразынан бирүзи бир, экинчизи эки деп, кыйгырыжып турдылар. Тал-табыштан улам чынын билбей салала, ол Павелди шибееге апарзын деп јакарды. ³⁵ Павел шибеенин текпиде болордо, улуска кыстадып, јуучылдарга оны кол бажына алып апарарга келишти. ³⁶ Көп улус кийнинен ээчий барып,

— Оны өлтүрер! — деп, кыйгырыжып турган.

³⁷ Шибееге кирер алдында Павел мун бажына айтты:

— Сеге бир неме айдарга јараар ба?

— Сен гректеп билерин бе? — деп, онызы айтты. — ³⁸ Айдарда, јуукта јангы түймеен баштап, төрт мун тонокчыны куба чөлгө алып чыккан Египеттин кижизи сен болорын ба?

³⁹ Павел каруу јандырды:

— Мен — иудей, Киликиянын тапту јарлу калазы Тарстын кижизи. Улуска баштанарга јөбин бер деп, сени сурап турум.

⁴⁰ Мун бажы јөбин берди. Павел текпиште туруп, улуска колын јангыды. Ын-шын боло берерде, олорго еврейлеп айдып баштады.

22

Павел Иерусалимниң еврейлерине баштанганы

¹ — Эрлер, карындаштар ла адалар! Эмди слердин алдыгарда боһымды корулап айдарымды угугар.

² Павел еврейлеп баштанганын угала, там тымыдылар. ³ Ол айтты:

– Мен – Киликиядагы Тарста туулган, же бу калада сургадылган иудей. Менин үредүчим Гамалиил болгон, ол мени адалардын Јасагына быжу үреткен. Бүгүңги слер чилеп, Кудайга кичеенип беринип жүрүм. ⁴Мен Кайраканнын жолун тың истегем, эр де, үй де улусты кижендеп, түрмелегем. ⁵Мынайып жүргенимди улу абыс ла ончо жаандар керелеп айдар. Олордон Дамасктагы карындаштарга самаралар алала, анда болгон улусты кижендеп, кездерге Иерусалимге экелейин деп, барып јаткам. ⁶Мен јолдо тужымда, Дамаскка јууктап келедеримде, тал-түш киреде кенетийин тегериден мени эбире улу јарык чалыдып ийген. ⁷Јерге јыгылып, «Савл, Савл, Мени не истежип турун?» – деп, меге айткан үн уккам. ⁸«Сен кем, Кайракан?» – деп, мен сурагам. «Мен – сен истеечи Назаретте јерлү Иисус» – деп, Ол каруу јандырган. ⁹Мениле кожо жүргендер јарыкты көргөн, же меге Айдаачынын үнин укпаган. ¹⁰«Мен нени эдейин, Кайракан?» – деп сурагам. Кайракан дезе айткан: «Туруп, Дамаск бар. Анда сени этсин деп темдектелгени ончозы айдылар». ¹¹Байагы јаркыннан улам нени де көрбөгөм, јолдошторым мени јединип, Дамаскка экелгендер.

¹²Јасакла жүрген, јербойынын ончо иудейлери ортодо јакшы ады чыккан Анания деп бир эр ¹³меге келип, јууктай базып, айткан: «Савл карындаш, көзин ачылзын!» Бу ла тарый оны көрүп ийгем. ¹⁴Ол айткан: «Сени ада-өбөкөлөрестин Кудайы талдап алган, Онын табын билип алзын, Актуны көрүп, Онын үнин Бойынан уксын деп. ¹⁵Сен нени көргөнин ле нени укканын керегинде ончо улус алдында Ого керечи болорын. ¹⁶Эмди не табыланып турун? Туруп, креске түшкен бол, Онын адын бойыңа кычырып, кинчектерин ташталзын деп сура».

¹⁷Мен Иерусалимге бурулып, Öргөдө мүргүп турала, көрүлтеге алдырып, ¹⁸Кайраканды көрүп ийгем. Ол меге айткан: «Јылгырлап, Иерусалимнен капшай чыгып бар, ненин учун дезе олор Мен керегинде керенди јуутпас». ¹⁹Мен айткам: «Кайракан, Сеге бүткендерди түрмелеп, синагогаларда сокконымды олор билер. ²⁰Сенин керечин Стефаннын каны төгүлип турарда, мен бойым анда ок туруп, мыны јарадып, оны өлтүрип јаткан улустын кийимин каруулдагам». ²¹Кайракан меге айткан: «Бар, Мен сени ыраакка, кара јандуларга ийерим».

Павел – Римнин кижизи

²² Олор Павелди бого јетире уктылар, је бу сөстөрдин кийнинде кыйгырыжа бердилер:

– Јер-үстинде мындый кижиде јок болзын! Ого јүрөргө жарабас!

²³ Олор кыйгырыжып, кийимдерин мергедеп, кейге тоозын чачып турдылар. ²⁴ Олордын Павелге мынайда кыйгырыжып турганынын шылтагын билерге, оны шибееге кийдирип, камчылап туруп шылазын деп, мун бажы жакарды. ²⁵ Је Павелди кайышла кере тартып ийерде, ол анда турган јүс бажына айтты:

– Римнин кижизин, јетпезине јаргы јогынан, камчылаарга слерге јараар ба?

²⁶ Јүс бажы мыны угала, мун бажына базып келип, јетирди:

– Нени эдейин деп турган? Бу кижиде – Римнин кижизи.

²⁷ Айдарда, мун бажы Павелге базып келеле, сурады:

– Айт меге, сен Римнин кижизиде бе?

– Эйе – деп, ол каруу јандырды.

²⁸ Мун бажы айтты:

– Римнин кижизиде болорго, мен јаан акча төлөгөм.

– Мен дезе Римнин кижизиде болуп туулгам – деп, Павел айтты.

²⁹ Бу ла тушта оны кыйнайын дегендер онон јана болдылар. Мун бажы дезе, Римнин кижизин кыңылаганын билеле, коркый берди.

³⁰ Эртезинде иудейлер Павелди не деп бурулап турганын чокым билип аларга, оны кыңыдан јайымдады. Улу абыстарды ла ончо оток-күреени јуулзын деп жакарып, Павелди экелеле, олардын алдына тургусты.

23

Павел оток-күрее алдында

¹ Оток-күреенин улузына чике көрүп, Павел айтты:

– Эрлер, карындаштар! Мен бүгүнге јетире Кудайдын алдында јүрегим ачык јүргөм.

² Улу абыс Анания дезе Павелге коштой турган улуска:

– Онын эрдине согыгар – деди.

³ Айдарда, Павел ого айтты:

– Сени Кудай согор! Тыштын сенин ак, ичин кара. Сен Јасак-ла јаргылаарга отурып јадын, бойын десе, Јасакты бузып, мени соктырып јадын.

⁴ Коштой тургандар айдышты:

– Кудайдын улу абызын јамандап турун ба?

⁵ Павел каруу јандырды:

– Карындаштар, оны улу абыс деп билбедим. Бичилген сөс бар: «*Калыктын башчызын јаман айтпа*».

⁶ Мындагы улустын бир жарымы саддукейлер, экинчи жарымы фарисейлер деп билеле, Павел оток-күреде тынғыда айда берди:

– Эрлер, карындаштар! Мен фарисей, фарисей уулы. Мени өл-гөндөр тирилерине иженип жүргеним учун јаргылап јадылар.

⁷ Ол мынайда айдарда, фарисейлер ле саддукейлер ортодо өөн-бөкөн чыгып, јуун бөлүне берди: ⁸ саддукейлер тирилиш јок, ангел де, тын да јок дейтен, фарисейлер десе бу ончозы бар дейтен. ⁹ Јаан кыйгы-кышкы чыкты. Фарисейлер јанынан бичикчилер өрө туруп, сөс блаажып, айдып турдылар:

– Бу кижиден јаман неме таппай турубис. Ого тын эмесе ангел айткан болзо, не болор?

¹⁰ Өөн-бөкөн көнжип турарда, мун бажы Павелди јара тарткы-лап ийеринен аяап, јуучылдарды төмөн түшсин, Павелди оло-рдын ортозынан алып, шибееге апарсын деп јакарды.

¹¹ Эртезинде түнде Кайракан Павелге көрүнип, айтты:

– Јалтанба, Мен керегинде Иерусалимде керелегенин чилеп, сеге Римде де керелеер керек.

Иудейлердин јөптөжүзи

¹² Таң адарда, иудейлер јөптөжип, Павелдин бажын баспайынча курсак јибес, неме ичпес болуп чертендилер. ¹³ Анайып чертенген-дери төртөннөн ажыра кизи болгон. ¹⁴ Олор улу абыстарга ла јаандарга келип, айттылар:

– Павелдин бажын баспайынчабыс неме јибес болуп бойлорыс ор-тодо чертендис. ¹⁵ Анайдарда, слер оток-күрееле кожо онын керегин чикелей көрөчү болуп, оны слерге экелзин деп, бүтүн ок мун бажын сурагар. Бис десе, ол јууктаарга јеткелекте, оны өлтүрерге белен.

¹⁶ Бу туйка јөптөжү керегинде Павелдин јеени угала келип, ши-бееге кирип, ого тил јетирди. ¹⁷ Павел јүс бажынын бирүзин бо-йына кычырып, айтты:

– Бу уулды мун бажына апар, онын ого айдар сөзи бар.

¹⁸ Онызы уулды мун бажына экелип, айтты:

– Кижендү Павел мени бойына кычырып алала, бу уулды сеге экелзин деп сураган, онын сеге айдар сөзи бар.

¹⁹ Мун бажы уулды колынан алып, туура јединеле, сурады:

– Сен меге нени айдайын деген эдин?

²⁰ Онызы каруу јандырды:

– Павелдин керегин чикелей көрөөчи болуп, эртен оны оток-күреге экелзин деп, иудейлер сени сураарга эрмектежип алган.

²¹ Је сен олорды укпа, олордын төртөннөн ажыра кижизи Павелди тозуп алган. Онын бажын баспайынча курсак јибес, неме ичпес болуп бойлоры ортодо чертенген. Эмди олор белен, сенин јакарунды сакып јадылар.

²² Айдарда, мун бажы уулды божодып, јакарды:

– Мыны меге угусканынды кижиге айтпа.

Павелди Кесария јаар аткарганы

²³ Онон јүс бажынын экүзин алдырала, айтты:

– Тогус саат энирде Кесария јаар барзын деп, эки јүс јуучылды, атту јетен черүчилди ле эки јүс адучыны белетеп койыгар. ²⁴ Анайда ок Павелди миндиреле, башчы Феликске эзен-амыр јетирерге кош тартар мал беригер.

²⁵ Мынан башка, мындый самара бичиди: «²⁶ Клавдий Лисий улу башчы Феликске эзен-амырын јетирип туру!

²⁷ Бу кижини иудейлер тудала, өлтүрерге јаткан. Мен јуучылдарла келип, ол Римнин кижизи деп билеле, оны аргадап, ²⁸ не деп бурулап турганын билерге, олордын оток-күреезине экелдим. ²⁹ Олордын јасагы јанынан бир кезик сурактарла јөпсинбегени учун оны бурулап турган эмтир. Је оны өлтүргедий эмезе түрмелегедий бир де буру јок болуптыр. ³⁰ Бу кижини өлтүрерге турган деп, меге табыш једерде, оны сеге ылтап ийдим. Бурулаачы улусты да сенин алдында ого удур айтсын деп јакардым. Су-кадык јүр».

³¹ Јуучылдар јакаруны бүдүрерге, Павелди түнде Антипатридага апардылар. ³² Эртезинде оны атту улусла аткарып, бойлоры шибееге бурулдылар.

³³ Атту улус Кесарияга келип, башчыга самараны јетирип, Павелди табыштырып бердилер. ³⁴ Башчы самараны кычырала, ол кажы јердин деп сурады. Киликиядан деп угала, айтты:

³⁵ – Бурулаачы улузын келзе, сени сурап угарым.

Онон Павелди Иродтын өргөөзинде каруула тутсын деп јакарды.

24

Павелди бурулаганы

¹Беш күннинг бажында улу абыс Анания бир кезик жаандарла, сөс айдып билеечи кандый да Тертулл деп кижиле кожо келип, башчы алдына Павелге комудал угустылар.

²⁻³Оны алдырып келерде, Тертулл бурулашты баштап, мынай-да айтты:

– Айланайын, Феликс! Сенин шылтуунда орооныс амыр-энчү жадыры, бу калыктын жүрүмин жарандыарга сен көпти эдип жадын. Оны бис ончо жанынан жарадып, сеге кайда ла алкыш-бийанысты айдадыс. ⁴Je сени база жоботпоско, биске буурсак бойын, айтканысты кыскарта уксын деп, сурап турубыс. ⁵Бу кижиле булгак чыгараачы, ол телекейде журтаган ончо иудейлер ортодо түймеен көдүрүп, назорейлердин кыймыгузын башкарып турганынын жартына чыктыс. ⁶Онон болгой Öргөөни быжарсыдарга тидинген, je оны тудуп алганым*. ⁸Оны шылайла, не деп бурулап турганысты онын бойынан билип алар арган бар.

⁹– Эйе, андый – дешкилеп, иудейлер онын бурулап айтканын лаптадылар.

Римнин башчызы алдында

Павелдин айткан сөзи

¹⁰Айтсын деп, башчы Павелге им-темдек көргүзерде, ол каруу жандырды:

– Бу калыкты узак жылдарга чындык жаргылап келгенинги билип, керегимди сүүнип корулаарым. ¹¹Кудайга бажыарга Иерусалимге келгеним он эки күн өтпөгөнүн билип алар арган бар. ¹²Öргөөдө дө, синагогаларда да, кала да ичинде кандый бир кижиле сөс блаажып эмезе калыкты күйбүредип турганымды олоор көрбөгөн. ¹³Эмди мени не деп бурулап тургандарынын чынын сеге керелеп болбой жадылар. ¹⁴Je мен Жасакта ла жарчылардын чийиминде

* Бу үзүк кезик жебрен түрбектерде жок: «Оны бистин жасакла жаргылаарга сананган эдибис, ⁷je мун бажы Лисий келип, бу кижини бистен албанла айрып, бурулаачы улузын база сеге барзын деп жакарган».

айдылганына ончозына бүдүп, озор төгүн деп адап турган үредүле адаларыстын Кудайына иштеп жүргеним чын деп, сего ачыгынча айдып турум. ¹⁵ Мен озор чылап ок, актулар да, акту эместер де тирилерине бүдүп, Кудайга иженедим. ¹⁶ Онын учун бойым да Кудайдын ла улустын алдында жаантайын жүрегим ачык жүрейин деп кичеенедим.

¹⁷ Узак жылдардын кийнинде калыгыма быян жетирейин, берү эдейин деп, Иерусалимге бурулгам. ¹⁸ Бу тужында мени Öргөддө аруталып калганымды көргөндөр. Анда калык та, тал-табыш та жок болгон. ¹⁹ Мени көргөн улус десе Асиянын кандый да иудейлери. Меге удур айдары бар болзо, озор мында сенин алдында туруп, мени бурулаар учурлу болгон. ²⁰ Ол эмесе оток-күрее алдында турарымда, менен не жазык тапкандарын бойлоры айтсын. ²¹ Айса болзо, озордын өзөгинде туруп, тын үнденип, өлгөндөрдиг тирилери керегинде айткан сөзим учун жаргылап жадыгар?

²² Же Феликс, бу Жол керегинде чикелей билер бойы, озордын керегин туура салып, айтты:

— Мун бажы Лисий келзе, слердин керегееди көрөрим.

²³ Ол Павелди каруулдазын, же бир эмеш жай берип, жуук улузынын кемизине де оны кичеерин буудактабазын деп, жүс бажына жакарды.

²⁴ Бир канча күннинг бажында Феликс иудей укту Друзилла деп абакайыла кожо келип, Павелди алдырала, онын Христос Иисуска бүдетени керегинде айтканын угуп турган. ²⁵ Же Павел чындык, тудунатаны ла келер жаргы керегинде айдып турарда, Феликстин коркыжы келип, айтты:

— Эмди бар, керек болзон, сени бойыма алдырып аларым.

²⁶ Бу ла өйдө ол Павел ого акча берер деп иженген. Онын да учун ого улам сайын улус ийип, эрмектежип турган. ²⁷ Же эки жылдан Феликсти Порций Фест солыган. Феликс иудейлердин күүннин жандырбаска, Павелди каруулда артырып койгон.

25

Павел каганнын жаргызын некегени

¹ Башчынын жамызына тургалы үч күннинг бажында Фест Кесариядан Иерусалим жаар атанды. ²⁻³ Иерусалимде улу абыстар ла иудейлердин баштапкы болгон улузы Павелди бурулап, ого комудал

угустылар. Быйан эдип, оны Иерусалимге алдыртсын деп сурап, Фестти бүүндирип турдылар. Бойлоры десе Павелди жолдо тозоло өлтүрөр болуп эрмектешип алгандар.

⁴Фест каруу жандырды:

– Павелди Кесарияда каруулда туткылап жат, мен бойым да уда-бас оноор атанарым. ⁵Аргалу дегенигер мениле кожо атансын, ол кижинин жаманы бар болзо, оны бурулазын.

⁶Олордо сегис-он күн кире жүреле, Фест Кесарияга бурулды. Эртезинде жаргычынын јерине отурып, Павелди экелзин деп јаркарды. ⁷Ол кирип келерде, Иерусалимнен келген иудейлер оны чундап, көп лө кату бурулап, је онын чынын керелеп болбой турдылар. ⁸Павел десе, бойын корулап, мынайда айтты:

– Мен иудейлердин Јасагына да удур, Öргөөгө дө удур, каганга да удур бир де јазык этпедим.

⁹Фест иудейлердин күүнин жандырбаска Павелден сурады:

– Иерусалим барадын эмеш пе, менин турушканымла бу бурулаштар јанынан сего жаргынын јөбин чыгарсын деп?

¹⁰Је Павел айтты:

– Мен каганнын жаргызы алдында турум, мен мында ок жаргылар учурлу. Иудейлерге менин бир јаманым јетпеген, онызын сен јакшы билерин. ¹¹Мен акту эмес болзом, өлүмге тургадый кандый бир неме эткен болзом, өлүмнен кыйыжарга турганым јок. Је бу улустын бурулажында чын јок болзо, күүнине болуп мени ологро кемнин де берер аргазы јок. Каганнын жаргызын некеп турум!

¹²Айдарда, Фест бойынын оток-күреезиле шүүжип, каруу жандырды:

– Каганнын жаргызын некеген эдинг, каганга ок атанарын.

Павел Агриппа-кааннын алдында

¹³Бир канча күннин бажында Кесарияга Фестти уткырга Агриппа-каан ла Вереника келди. ¹⁴Анда олог узак жүрген учун, Фест каанга Павелдин керегин јетирип, айтты:

– Феликс мында каруулда кандый да бир кижини артырып койгон. ¹⁵Мен Иерусалимде болорымда, иудей улу абыстар ла јаандар комудал угузып, оны жаргылазын деп некегендер. ¹⁶Је мен ологро каруу жандырдым: «Öскө улустын күүнине болуп кижини жаргылаар јан Римнин кижилеринде јок. Озо баштап бурулаткан кижини бурулаачы улусла көстөжип, бурулашка удур коруланар арга алар учурлу».

¹⁷ Онын учун озор мениле кожо бери келерде, мен удатпай, эрте-
зинде ок жаргычынын јерине отурып, байа кижини экелзин деп ја-
кардым. ¹⁸ Бурулаачы улус оны чундай алып, менин сананганымча,
јаман керек эткен деп бурулап айтпадылар. ¹⁹ Је озор акту бойлоры-
нын Кудай јангын јандайтаны ла өлүп калган кандый да бир Иисус
керегинде оныла кандый да сөс блаашкандар, айла Павел Оны тирү
деп, чынын керелеп турган. ²⁰ Бу сурактын аайына чыгарында күч-
синип, ол Иерусалим барып, бу јанынан анда жаргылардагу туру
эмеш пе деп сурадым. ²¹ Је Павел керегин Август көрзин деп неке-
ген учун оны каганга ийгенчем, каруула тутсын деп јакардым.

²² Агриппа Фестке айтты:

— Ол кижини мен бойым да угар күүним бар.

— Эртен ле оны угарын — деп, Фест каруу јандырды.

²³ Эртезинде Агриппа ла Вереника улуркаган келип, мун бажы
бийлериле, каланын јарлу улузыла кожо жаргы эдер јерге кирерде,
Фесттин јакарузыла Павелди экелдилер.

²⁴ Фест айтты:

— Агриппа-каан ла бисле кожо мында отурган эрлер! Иерусалим-
де де, мында да меге сүрекей көп иудейлер келип, ого комудал
угускан кижини көрүп туругар. Озор кыйгырыжып, ол јүрбес учур-
лу дешкендер. ²⁵ Је ол өлүмге тургадый бир де неме этпегенин би-
лип ийгем, бойы Августтын жаргызын некеген учун оны ийер деп
шүүгем. ²⁶ Ол керегинде менин каганга чокым бичиирим јок, онын
учун шиндеп көрөлө, бичиир неме болзын деп, оны слердин алды-
гарга, анчада ла сенин алдына, Агриппа-каан, тургустым. ²⁷ Мен
бодозом, кижендүни бурузын көргүспей ийерге јарабас.

26

Павелдин Агриппа-каан алдында айткан сөзи

¹ Агриппа Павелге айтты:

— Сеге бойын учун айдар јөп берилип јат.

Айдарда, Павел колын сунуп, бойын козулаачы сөзин айда берди:

² — Агриппа-каан! Иудейлердин ончо бурулажына удуга бүгүн
сенин алдында козуланар аргам бар учун бойымды кежиктү кизи
деп бодойдым, ³ анчада ла сен иудейлердин ончо чүм-јандарын ла

блааш-тартышту шүүлтелерин жакшы билер кижиге учун. Онын учун мени чыдажып ук деп, сени сурап турум.

⁴Озо Иерусалимде калыгым өзөгінде өткөн жүрүмүмдиге жиит туштан ала ончо иудейлер билер. ⁵Олор мен керегинде туку качаннан бери билер. Күүндери бар болзо, бистин жандаштагы катуудан катуу ууламжыла фарисей болуп жүргенимди керелеер аргалу. ⁶Эмди Кудайдан ада-өбөкөлөриске берилген сөскө иженип жүргеним учун жаргы алдында турум. ⁷Онын бүткенин көрөргө иженип, он эки үйебис Кудайга түн-түш кичеенип бажырып жат. Шак бу ижемдиге учун, каан, иудейлер мени бурулап жадылар. ⁸Кудай өлгөн улусты тиргизип турганына ненин учун бүтпей жадыгар?

⁹Назаретте жерлү Иисустун адына удурга меге көпти эдер керек деп, мен бойым да сананган эдим. ¹⁰Мыны ок мен Иерусалимде эдип жүрдим. Улуу абыстардан жан алып, көп агаруларды түрмелегем, оларды өлтүргилеп турарда, жараткам. ¹¹Ончо синагогалар сайын оларды көп катап кезедип, албадап, Иисусты жамандадып жүргем. Кансырап калжурганымга оларды керек десе өскө дө калаларда истегем.

¹²Бого болуп улуу абыстардан жан ла жакылта алала, Дамаск бардарымда, ¹³тал-түште жолдо, каан, тенгериден күн чалузынан жаркындауу жарыкты көргөм. Ол мени, база кожо барып жаткан улусты жарыдып ийген. ¹⁴Ончобыс жерге барып түжеристе, меге еврейлеп айткан үн уккам: «Савл, Савл, Мени не истейдин? Сеге жыдага удурга барарга күч». ¹⁵«Сен кем, Кайракан?» – деп, мен сурагам. «Мен – сен истеечи Иисус – деп, Кайракан каруу жандырган. – ¹⁶Же өрө тур, будынга тур. Сени жалчы эдип, нени көргөнүңненин, нени сеге ачарымнын керечизи эдип тударга, сеге көрүңгеним бу. ¹⁷Иудей калыктан ла кара жандулардан аргадап, эмди сени оларга ок ийип жадым. ¹⁸Көстөрүн ачарга, карачкыдан жарыкка, сатанынын жан-табынан Кудайга баштангылазын деп, кинчектери ташталзын деп, Меге бүдүп жандайла, бойын Кудайга берген улус ортодо энчилү болгылазын деп, сени ийип жадым».

¹⁹Онын учун, Агриппа-каан, тенгериден көргөнүмө багып, ²⁰озо Дамаскта ла Иерусалимде жаткандарга, онон Иудей орооны ичине ле кара жандуларга жарлыктагам, кинчектерин алынып, Кудайга баштангылап, бу баштанганына тургадый керектер жайагылазын деп. ²¹Бу учун иудейлер мени Өргөдө тудала, өлтүрерге ченешкен. ²²Же Кудайдан келип турган болушла бүгүнгө жетире чыдажып,

кичүге де, улуга да керелеп жадым. Бойымнан бойым нени де айтпай, жарчылардын ла Моисейдин болотон жаңду дегенин айдып жүрүм: ²³Христос кыйналып шыралаар деп, өлгөн улус ортодон эн баштап тирилер деп, бойынын калыгына ла кара жаңдуларга жарыкты жарлаар деп.

²⁴Ол анайда коруланып турарда, Фест тын үнденип, айтты:

– Эдиреп жадын сен, Павел! Көпти билетенин сени жүүлтип жат.

²⁵– Мен эдиребей жадым, күндүлү Фест – деп, Павел каруу жандырды. – Менин айдып турганым чындык ла жолду. ²⁶Ол керегинде каан билер, мынын учун онын алдында мен тидим айдып жадым. Онын ажарузынан бир де неме кыйбаганына бүдүп турум, ненин учун дезе бу ончозы туйук жерде болгон эмес. ²⁷Жарчыларга бүдүп жадын ба, Агриппа-каан? Бүдүп турганынды билерим.

²⁸Же Агриппа Павелге айтты:

– База ла эмеш, сен мени христиан болзын деп, бүдүндирип аларын.

²⁹Павел каруу жандырды:

– Ас беди, көп беди, жаңыс та сен эмезин, же бүгүн мени угуп турган ончо улус бу кынжыдан башка, мендий ок болзын деп, мен Кудайды эреп-жайнаар эдим.

³⁰Каан ла башчы, Вереника ла кожо отурган улус өрө турдылар.

³¹Олор чыгып, бу кижини өлүмгө тургадый эмезе түрмеге отургадый неме этпей жат деп, бойлоры ортодо айдыштылар. ³²Агриппа дезе Фестке айтты:

– Каганнын жаргызын некебеген болзо, бу кижини жайымдагадый болгон*.

27

Рим жаар жолдо

¹Бисти Италия жаар жүзер шүүлте эдилерде, Павелди ле кижендү бир кезик өскө дө улусты Август полкынын жүс бажы Юлийге табыштырдылар. ²Асиянын жараттарын кыйкай жүзүп жаткан Адрамитинг керебине отуруп, жолго көндүктис. Бисле кожо Македониянын

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «Онын учун башчы оны каганга ийер болды».

Фессалоника калазынан Аристарх деп кижиге болгон. ³Эртезинде Сидонго токтодыс. Юлий Павелге кижиге күүндү болуп, оны нөкөрлөрине ийип, олардон болуш алар жөбин берди. ⁴Оноортынан атанала, терс салкын соккон учун Кипрдин ыжык жаныла жүстис. ⁵Киликиянын ла Памфилиянын жараттарын кыйкай талайды кечеле, Ликиянын Мира калазына келдис. ⁶Анда жүс бажы Александриянын Италия жаар жүзүп бараткан керебин табала, бисти ого отургызып ийди.

⁷Узак ла араай жүзүп, Книдке арайдан жеттис. Салкын көнү жүзерге бербесте, Криттин Салмона жаартынан ыжык жериле жүстис. ⁸Критти сындай жүк арайдан өдөлө, Ласея каланын жуугындагы Якшынак Токтоду деп бир жерге келдис.

⁹Бис көп ой жылытканыс, онон ары жүзерге жеткерлү болгон, ненин учун дезе орозо до өдүп калган. Айдарда, Павел оларды бүдүндирип, ¹⁰айтты:

– Эрлер! Бистин жорыгыс жаңыс та кошко ло керепке эмес, же жүрүмиске де жеткерлү ле жаан чыгымду болорын көрүп турум.

¹¹Же жүс бажы Павелдин айткан сөзине көрө керепти баштап апараткан кижиге ле керептин ээзине артык иженип турган. ¹²Бу токтодуда кыштаар айалга жок учун көп сабазы мынан жүзүп, аргалу болзо, Криттин Финик деп токтодузына једип, кыштап алар керек дежип тургандар. Ол түштүк-күнбадыш ла түндүк-күнбадыш салкыннан жаблак јер болгон.

¹³Јенгил түштүк салкын согордо, ол ло керек деп сананып, талайчылар якорьды көдүрип, Критти жараттай жүстилер.

¹⁴Же удабай Критке «түндүк-күнчыгыш» дейтен јоткон табарды. ¹⁵Кереп куйунга алдырып, удур жүзүп болбой турды, бис салкыннын табына салдырып ийдис. ¹⁶Клавда дейтен бир кичинек ортолыкты өдө коноло, керептин кийнинде колбогон кемени жүк арайдан аргадап алдыс. ¹⁷Оны көдүреле, армакчыларла керепти орой бууладылар. Тайыс-чайрам жерге табарарынан коркып, байканды түжүрип, анайда ла айланыжып турдыс. ¹⁸Эртезинде јоткон калаптанып турарда, керептен кошты чыгара чача бердилер. ¹⁹Үчинчи күнде бойыстын колысла керептин јепселдерин чачтыс. ²⁰Канча күнге күн де, жылдыстар да көрүнбей, јоткон коркыштанганча болды. Арт-учында аргаданар кандый да ижемјибис жылыып калды. ²¹Узактаң бери кем де оозына курсак албаган. Айдарда, Павел олардын ортозына туруп, айтты:

– Эрлер! Менин сөзимди угуп, Криттен барбас керек болгон. Мындый жеткер де, чыгым да болбос эди. ²²Je эмди слерди омок-сергек болорына кычырып турум. Слердин кемигер де өлбөс, жүк кереп жайрадылып-сайалар. ²³Мен Онын болуп турган ла Ого иштеген Кудайдан бу түнде меге ангел келип, ²⁴мынайда айткан: «Коркыба, Павел! Сен каган алдына барып турар учурлу. Je бат, Кудай сеге кожо жүзүп отурган улусты ончозын берди». ²⁵Онын учун омок-сергек болугар, эрлер: меге айдылганыла болор деп, мен Кудайга бүдүп жадым. ²⁶Бис кандый бир ортолыкка чыгара ташталар учурлу.

²⁷Адриа талайла айланышканыстан ала он төртинчи түн кирди. Түн аразы киреде талайчылар кандый да жерге жууктап келедирип деп бодой бердилер. ²⁸Суунын терегин кемжиирде, жирме кулаш эмтир; бир эмеш жүзеле катап кемжиирде, он беш кулаш болды. ²⁹Ташту жерге табарбайлы деп коркып, керептин кийни жанынан төрт якорьды түжүрип, таң адарын тынгыскылу сакый бердилер. ³⁰Талайчылар качарга ченежип, керептин тумчугынан якорьлорды таштаарга турган улус болуп, кемени талайга түжүрерде, ³¹Павел жүс бажына ла жуучылдарга айтты:

– Бу улус керепте артып калбаза, аргаданып болбозыгар.

³²Айдарда, жуучылдар кемени туткан жоон армакчыларды кезип ийерде, ол сууга жүре берди.

³³Таң адар алдында Павел ончозын курсак жизин деп сөстөп, айтты:

– Курсак жибей бүгүн он төртинчи күн сакып жадыгар. ³⁴Онын учун слерди курсак жизин деп сурап турум, онызы слерге аргаданарга күч кожор, бирүгердин де бажынан кыл түшпес.

³⁵Мынайда айдала, ол калаш алып, ончозы алдында Кудайга алкыш жетирип, сындырала, жий берди. ³⁶Ончолоры сергип, база курсак жидилер. ³⁷Керепте бис ончобыс эки жүс жетен алты кижилер болгонус.

³⁸Тойоло, керепти жеңилжиредип, талайга буудайды чача бердилер.

³⁹Таң адарда, жерди таныбай турдылар, же кумак жаратту кандый да булунды көрүп ийдилер. Аргалу болзо, ого токтоорго ченежип көрөр — дедилер. ⁴⁰Якорьлорды кезип, талайга божодып ийдилер; тискиннинг буузын чечип, алын байканды салкын аай көдүрип, жарат жаар жүстилер. ⁴¹Je кереп кумакту тайыс жерге учурап, түжүп калды. Тумчугу бадалып, кыймык жок тура калды. Кийни жанын десе күчтү толкулар оодып турды. ⁴²Кижендүлердин кажы бирүзи эжинип чыгала кача бербезин деп, жуучылдар оларды өлтүрер шүүлте

эдип турдылар. ⁴³Je жүс бажы Павелди аргадаарга, олардын бу мындый умзаныжын токтодып салды. Эжинип билер улус сууга озо калып, жерге чыксын, ⁴⁴арткандары десе кем жалбак агаштан, кем керептин оодыгынан тудунып аргадансын деп жакарды. Анайып ончозы аргаданып, жерге чыктылар.

28

Мелитте токтогону

¹Аргаданала, ортолыктын ады Мелит* болгонын билип алдыс. ²Жербойынын улузы биске сан башка кижизегин көргүсти. Jaашту сыркыруун күн болгон учун олар от салып, ончобысты бойлорына кычырды. ³Павел бир кучак чырбаал жууп экелеле, отко салып турарда, изүден чыгып келген жылан онын колына илинип калды. ⁴Онын колында илинип калган жыланды көрөлө, жербойынын улузы бой-бойлорына айттылар:

– Бу кижиде жарт ла кижиде өлтүрөөчи. Ол талайга барбаган да болзо, чындык Жаргы ого жүрүм жүрөргө бербей жат.

⁵Je Павел жыланды отко түжүрө кактап ийди, жылан ого бир де каршу жетирбеди. ⁶Олор десе Павел тиге берер эмесе эмди ле өлүп, жерге барып түжер деп бодогон. Je узак сакып, оныла жаман неме болбой турганын көрөлө, шүүлтезин өскөртүп, оны кудай дежиб турдылар.

⁷Бу жерди эбиреде ортолыктын жааны Публий деп кижинин жери болгон. Ол бисти айлына кычырып, үч күн бойынын нажыларын чылап күндүледи. ⁸Публийдин адазы калтырак ооруга табартып, ич оору тийип, төжөктө жаткан. Павел ого кирип мүргүди, колын салып алкап, жазып ийди. ⁹Бу болгоннын кийинде ортолыкта жаткан өскө дө оору улус келип, жазылып турдылар. ¹⁰Олор биске быйанын айдып, күндүлөп, атанар алдында бисти не керектү немеле жеткилдеди.

Римге келгени

¹¹Үч айдын бажында Александриянын ортолыкта кыштаган «Диоскуры» деп керебиле жүзүп ийдис. ¹²Сиракузуга токтоп, анда

* Эмдиги Мальта.

үч кондыс. ¹³ Оноортынан чыгала, Ригияга жеттис. Бир күннин бажында түштүк салкын согордо, экинчи күнде ПUTEОЛГО келдис. ¹⁴ Анда карындаштар таап алып, оlorдын сураганыла оlorдо жети күн бололо, Рим жаар бардыс. ¹⁵ Андагы карындаштар бис керегинде угала, Аппий тепсени ле Үч айылчылык деп жерлерге жетире уткып чыккандар. Оlorды көрөлө, Павел Кудайга алкыш жетирип, санаазы сергиди. ¹⁶ Римге келеристе*, Павелге тангынан, же оны каруулдайтан жуучылла кожо жадар жөп бердилер.

Павелдин Римде жарлыктаганы

¹⁷ Үч күннин бажында Павел иудейлер ортодогы баштапкы улусты бойына кычырды. Оlor жуулыжып келерде, айтты:

– Эрлер, карындаштар! Калыкка эмезе адалардын чүм-жандарына удур нени де этпей, кижендедип, Иерусалимнен Римнин кижилеринин колына берилгем. ¹⁸ Оlor мени шылайла, өлүмге тургадый кандый да буру таппай, божодып ийерге санангандар. ¹⁹ Же иудейлер жөпсинбей турарда, меге эрик жокто каганнын жаргызын некеерге келишкен. Анайда мен калыгымды кандый бир неме жанынан бурулаарга эткен эмезим. ²⁰ Бат бу шылтактан улам слерди көрүжип эрмектежерге кычырганым бу. Израильдин ижемјизи учун мен бу киженле киженделген инем.

²¹ Оlor дезе Павелге айттылар:

– Бис Иудейден сен керегинде кандый да самара албадыс, карындаштардын кемизи де келип, тил жетирбеди эмезе сен керегинде бир жаман айтпады. ²² Же санаа-шүүлтенди бойынгнан угарга турубыс, ненин учун дезе бу үредү керегинде кайда ла сөс блаашкылап турганын билерис.

²³ Туштажар болуп эрмектежеле, ол күн Павел токтогон жерге көп улус келди. Эрген турадан ала энирге жетире ол Кудайдын Каандыгы керегинде оlorго айдып ла керелеп, Моисейдин Жасагынан ла жарчылардын чийиминен Иисус керегинде оlorды бүдүндирип турды. ²⁴ Кезигин ол бойынын сөстөриле бүдүндирди, өскөлөри дезе бүтпес болды. ²⁵ Бойлоры ортодо жөп эмес болуп, Павел мынайда айдарда, оlor чыгып, жүрүп баштады:

– Агару Тын Исаия жарчыдан слердин адаларга жакшы айткан:

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: «...јүс бажы кижендүлерди жуучылдардын бийине табыштырды...»

- ²⁶ *«Бу калыкка барып, мынайда айт:
кулактарыгарла угарыгар, же аайлабазыгар,
көстөригерле көрөригер, же көрбөзигер.*
- ²⁷ *Бу улустын жүреги неме сеспей барган,
кулактарыла арайдан угат,
көстөрин де жумуп алган, —
көстөриле көрбөскө,
кулактарыла укпаска,
жүректерилен ондобоско,
Мени оларды жассын деп баштанбаска».*
- ²⁸ Анайдарда, билип жүрүгөр, Кудайдын аргадажы кара жандуларга ийилген деп: олар ок угар*.

Адакы сөс

³⁰ Павел бойы жалдап алган турада бүткүл эки жыл жадып, ого келип турган улусты ончозын жуудып, ³¹ тидим, туду жогынан Кудайдын Каандыгын жарлыктап, Иисус Христос Кайракан керегинде үредип жүрди.

* Кезик жебрен түрбектерде: ²⁹ «Ол мыны айдарда, иудейлер бойлоры ортодо көп сөс блаажып, жүре бердилер».